

KYMI-YHTYMÄ

HENKILÖKUNNAN
JULKAISU

SISÄLTÖ:

116 hopeista ansiomerkkiä	1
Kauppaneuvos Nicolai Herrmann †	3
Voikan hiomopuuvuorten liepeiltä	4
Kaksi sotainvaliidia työnsä ääressä	7
Työntekijät puhuvat työturvallisuudesta ..	10
Bernhard Lamminpään muistelmia	14
Osaatko käyttää happilaitetta	16
<i>Lastaja Aarno Lehtinen:</i> Itäisen naapurimme vieraana	17
Pitkäaikaisesti palvelleita	20
Merkkipäiviä	22
Ent. voima-asemanhoitaja Robert Halme †	25
Kuusankoskella harrastetaan filateliasa ...	26

METSÄOSASTO:

Merkkipäiviä	27
--------------------	----

HÖGFORSIN TEHDAS:

Työturvallisuuspäivät	28
Toimelassa on touhuttu	32
Harrastushiihto	34
Tuotantokomitea	34
21 uutta ammattimiestä	35
Merkkipäiviä	36

JUANTEHDAS:

Kymin Oy:n ansiomerkki	37
------------------------------	----

Merkkipäiviä	37
Vanhusten joulujuhla	38

PUTKI JA KONE:

Tuotantokomitea	39
70-vuotias	39

HALLAN TEHTAAT:

Milloin on oikea aika viettää loma?	40
Merkkipäiviä	41
Mitä kukkia pohjoiselle ikkunalle?	42
<i>Puutarhaopettaja Aili Kuoppala:</i> Koti ja puutarha muodostavat kokonaisuuden	43

Toimituksen tuoilta.

KANSIKUVA:

NCK eli "Roope" siirtämässä hiomopuita Voikan hiomopuuvarastosta hiomon kuljetuslaitteeseen.

TOIMITUS:

Vastaava toimittaja: Veikko Talvi.
Toimitussihteeri: A. Ylikangas.
Kirjapaino: Kouvolan Kirja- ja Kivipaino.

116 HOPEISTA ANSIOMERKKIÄ

jaettiin tammikuun 11 p:nä Kuusankosken tehtaitten palveluksessa oleville.

Kymin Oy:n 25-vuotisansiomerkin jako Kuusankosken tehtaitten palveluksessa oleville on vuodesta 1948 tapahtunut loppiaisenä vuorotel-
len Kuusankosken ja Voikan seurataloissa. Suu- ja sorkkataudin takia viime vuoden lopul-
la vallinneen kokoontumiskiellon takia näytti
kuitenkin siltä, ettei tänä vuonna voitaisikaan
yhteistä jakotilaisuutta järjestää, minkä vuoksi
merkit aiottiin jakaa kullakin osastolla erikseen
tammikuun 11 p:nä. Kun kokoontumiskielto sit-
ten vuodenvaihteessa kumottiin, ei enää ollut
estettä merkkien jakamiselle jo perinteelliseksi
muodostuneella tavalla. Loppiaisenä ei sitä kui-
tenkaan ennätetty tehdä, vaan jako tapahtui
mainittuna tammikuun 11 p:nä Kuusankosken
Seuratalossa, jonka juhlasali oli valtakunnan li-
puin ja kukkakoristeluin saatettu tunnelmalli-
seen juhla-asuun. Merkin saajat oli juhlaan
kutsuttu puolisoineen, jota paitsi tilaisuudessa
oli yhtiön ylimmän johdon lisäksi myös osasto-

päälliköitä ja eräitä muita esimiesasemassa ole-
via henkilöitä.

Kun juhlavieraat olivat asettuneet herkullis-
ten kahvipöytien ääreen, soitti Kuusankosken
Orkesteri maisteri Veikko Talven johdolla In-
termezzon Bizet'n Arlesitar-sarjasta. Sen jäl-
keen yhtiön toimitusjohtaja, vuorineuvos K. E.
Ekholm piti puheen ansiomerkin saajille lau-
suen mm., että tehtaittemme arkisen aherruk-
sen keskellä meillä on vuosittain muutamia
juhlahetkiä, jolloin me katsahdamme taaksem-
me menneisiin työntäyteisiin vuosiin ja osoitam-
me kiitollisuuttamme niitä työntekijöitämme
kohtaan, jotka ovat tehneet pitkän päivätyön
yhtiömme palveluksessa. Olemme nyt kokoon-
tuneet perinteelliseksi muodostuneeseen työn-
juhlaamme, jossa jaetaan ansiomerkki kaikille
niille Kuusankosken tehtaitten työntekijöille,
jotka ovat päättäneen vuoden aikana tulleet ol-
leeksi 25 vuotta yhtiömme palveluksessa. Teitä

Vuorineuvos K. E. Ekholm jakamassa kunniakirjoja ja sosiaalitarkastaja Toini Iivanainen kiinnittämässä ansiomerkkiä 25 vuotta palvelleitten rintaan.

25-vuotisansiomerkki-ikään tulleita on tällä kertaa 116 eli enemmän kuin minään aikaisempaa vuonna 75-vuotisjuhlaamme lukuun ottamatta, jolloin ansiomerkkimme ensimmäisen kerran jaettiin. Tällainen pitkäaikainen työsuhte on ilahduttava asia niin työntekijän kuin yhtiön kannalta katsottuna. Sen aikana suorittamanne arvokas työ, vuosien kuluessa hankkimanne työtottumus ja ammattitaito sekä velvollisuudentuntonne ovat olleet juuri niitä tekijöitä, jotka ovat koituneet yhtiömme ja koko tehdasyhdyskuntamme parhaaksi. Te olette alituisesti liikkeellä olevassa, jatkuvia ponnistuksia vaativassa työn rintamassa täyttäneet uskollisesti ja velvollisuudentuntoisesti paikkanne. Minulla on kunnia yhtiön ja omasta puolestani esittää sydämelliset kiitokseni tästä huomionarvoisesta saavutuksestanne ja uskon, että tämä läheinen ja hedelmällinen työsuhte teidän ja yhtiön välillä tulee jatkumaan ja siten yhä täydentämään teidän merkittävää osuuttanne yhtiön toiminnassa. Välittömästi puheen päätyttyä jakoi vuorineuvos Ekholm sosiaalipäällikkö Ake Launikarin, sosiaalitarkastaja Toini Iivanaisen ja sosiaalipäällikön apulaisen Veikko Salanderin avustamana ansiomerkit ja kunniakirjat. Sitten seurasi kahvitarjoilu, jonka lomassa rakennusmestari Aarne Virtanen kiitti yhtiön johtoa merkin saaneiden puolesta ja toi-

votti menestystä yhtiön toiminnalle. Kahvinjuonnin aikana kuultiin orkesterinsoittoa. Juhla päättyi yhteisesti laulettuun Maamme-lauluun.

Ansiomerkin saivat tällä kertaa seuraavat henkilöt:

KYMIN—KUUSANKOSKEN TEHTAAT.

Kymin paperitehdas: Aholin, Valma Aira Cecilia; Askola, Eemil; Gardemeister, Saima; Heno, Lempi Maria; Huotari, Vihtori; Järvenmäki, Jalmari; Luoto, Vilho; Mukkila, Veikko Viktor; Nöjd, Eeva; Pajari, Lauri Emil; Pesu, Hugo; Sievänen, Uuno; Sundström, Väinö; Teittinen, Kalle; Unelius, Reino Valfrid; Väkevä, Eino Bernhard.

Kuusankosken paperitehdas: Aalto, Vieno Siviä; Kansikas, Toivo Armas; Kolari, Siiri; Laukas, Eetu; Manninen, Impi Elina; Miettinen, Toini Rauha; Pietiläinen, Aukusti; Pöyry, Johannes; Ryöppy, Edit Emilia; Telkkinen, Lauri Erik.

Kymin puuhiomo: Kyöperi, Johan Viktor; Lahtinen, Eevi Sylvi; Lahtinen, Jalmari; Luhanko, Aati; Pöysä, Artur; Saresvirta, Vilho.

Kymin selluloosatehdas: Aronen, Johan Viktor; Koskinen, Lauri Ilmari; Lampinen, Antti Aksel; Lehtonen, Kaarlo; Makkonen, Otto; Niemi, Jalmari; Nurminen, Pauli Arvi; Pilsari, Fabian; Raschka, Sergei; Siiteri, Alho; Sirparanta, Kaarlo.

Klooritehdas: Heinonen, Aatto Iivari; Huuskonen, Heikki; Johansson, Yrjö Aleksanteri; Suominen, Toivo Johannes; Örnholm, Runar Mauritz.

Kuusaan saha: Mattila, Rauha Ester; Mäkinen, Asser.

Kymin höyryosasto: Autio, Runo Valio; Mäkinen, Yrjö Albanus; Salminen, Irja; Timonen, Aleksander (Hillo).

Kymin korjauspaja: Kaasinen, Toivo; Lundahl, Eino; Lehtonen, Orvo Kullervo; Nokkanen, Arvi; Pulkka, Eino Gotthard; Starck, Kustaa Aadolf; Strandberg, Alvar Valfrid.

Kymin ulkotyöosasto: Ekholm, Anna; Kilkki, Pentti Jaakko; Niilola, Otto; Poikala, Ilmari; Vanhatalo, Einar.

Kymin raitiotiet: Ahonen, Kaarle.

Kuusankosken—Voikan rautatie: Mynttinen, Jaakko Kalervo.

Kymin rakennusosasto: Hänninen, Vihtori; Mäkinen, Urho; Rantanen, Sulo Eino; Telkkinen, Erkki Rafael.

Kymin asunto-osasto: Salmi, Edvard; Valtonen, Eino Lauri.

Kymin talousosasto: Aaltonen, Lydia; Kallio, Mauno; Tiirikka, Aleksanteri.

Kymin puutarha: Puputti, Hilja.

Kymin varasto: Helen, Reino Hemming.

Kymin konttori: Alm, Väinö Vilhelm; Kantola, Kyllikki; Sandström, Lauri Jonathan; Virtanen, Aarne Erik.

Kouvolan Kirja- ja Kivipaino: Kukkonen, Irja; Pärnänen, Aili.

KAUPPANEUVOS NICOLAI HERRMANN.

Viime kuun lopussa saapui Tanskasta surunviesti Kymin Osakeyhtiön entisen myyntipäällikön, kauppaneuvos Nicolai Herrmannin kuolemasta, joka kohtasi hänet tammikuun 29 p:nä. Hän oli syntynyt joulukuun 11 päivänä 1889, joten hän oli kuollessaan 64 vuoden ikäinen. Hän suoritti koulunkäyntinsä kotikaupungissaan Riiassa ja tuli v. 1912 yhtiöme palvelukseen laskuttajaksi yhtiön pääkonttoriin. Seuraavana vuonna hän siirtyi kirjeenvaihtajaksi myyntiosastolle ja nimitettiin v. 1918 kirjeenvaihto-osaston päälliköksi, v. 1919 myyntipäällikön apulaiseksi sekä v. 1921 prokuristiksi ja vakinaiseksi myyntipäälliköksi. Tähän vaativaan tehtävään hänellä oli mitä parhaat edellytykset kielitaitonsa, tarmokkuutensa ja liikemieskykensä ansiosta. Lukuisilla ulkomaanmatkoillaan, jotka Euroopan lisäksi ulottuivat Yhdysvaltoihin ja Etelä-Amerikkaan saakka, hän perehtyi perusteellisesti maailman paperimarkkinoihin ja solmi tärkeitä kauppasuhteita. Hänen ansiok-

seen on varauksettomasti luettava yhtiön myynnin organisoiminen ensimmäisen maailmansodan jälkeisissä muuttuneissa olosuhteissa ja yhtiön laajan myyntitoiminnan johtaminen lähes kolmen vuosikymmenen ajan. Myös valtiovalta käytti hyväkseen hänen laajaa kokemustaan ja taitoaan useissa ulkomaisissa kauppaneuvotte- luissa. Myyntipäällikkönä ollessaan hän oli Suomen Paperitehtaitten Yhdistyksen ja Paperi- konttorin johtokuntien jäsen ja kuului myös pohjoismaisten yhdistysten Scannews'in, Scan- fin'in ja Scansulfit'in johtokuntiin. Ansioistaan kaupallisella alalla hän sai v. 1949 kauppaneu- voksen arvonimen.

Suoritettuaan pitkän ja erittäin vastuunalaisen päivätyön yhtiöme hyväksi hän siirtyi vuoden 1950 lopussa eläkkeelle asettuen asumaan Tans- kaan, jossa hänelle oli suotu viettää kaksi vuotta sukulaistensa ja hyvien ystäviensä parissa. Kauppaneuvos Herrmannin nimellä tulee ole- maan arvokas sija yhtiön historiassa.

VOIKAN TEHTAAT.

Paperitehdas: Anttila, Paavo Eemeli; Bäckman, Antti Heikki; Floman, Vilho; Kivioja, Väinö Benja- min; Kääriäinen, Paavo; Perälä, Eino Edvard; Puo- lakka, Anna; Salminen, Hanna Lyyli; Suomi Johan Vilhelm; Taavila, Taavi Ilmari; Tollman, Eemil; Wiklund, Tryggve Z.

Puuhiomo: Kuhanen, Väinö; Hämäläinen, Kalle Armas; Skyttä, Muisto Johannes; Suomi, Aarne Ar- mas; Syväjärvi, Lauri Einari; Tikkanen, Hannes.

Korjauspaja: Erlin, Paul Gottfrid; Lehtinen, Väinö Robert; Viinikainen, Arvi Vilhelm.

Höyryosasto: Forsell, Edvard.

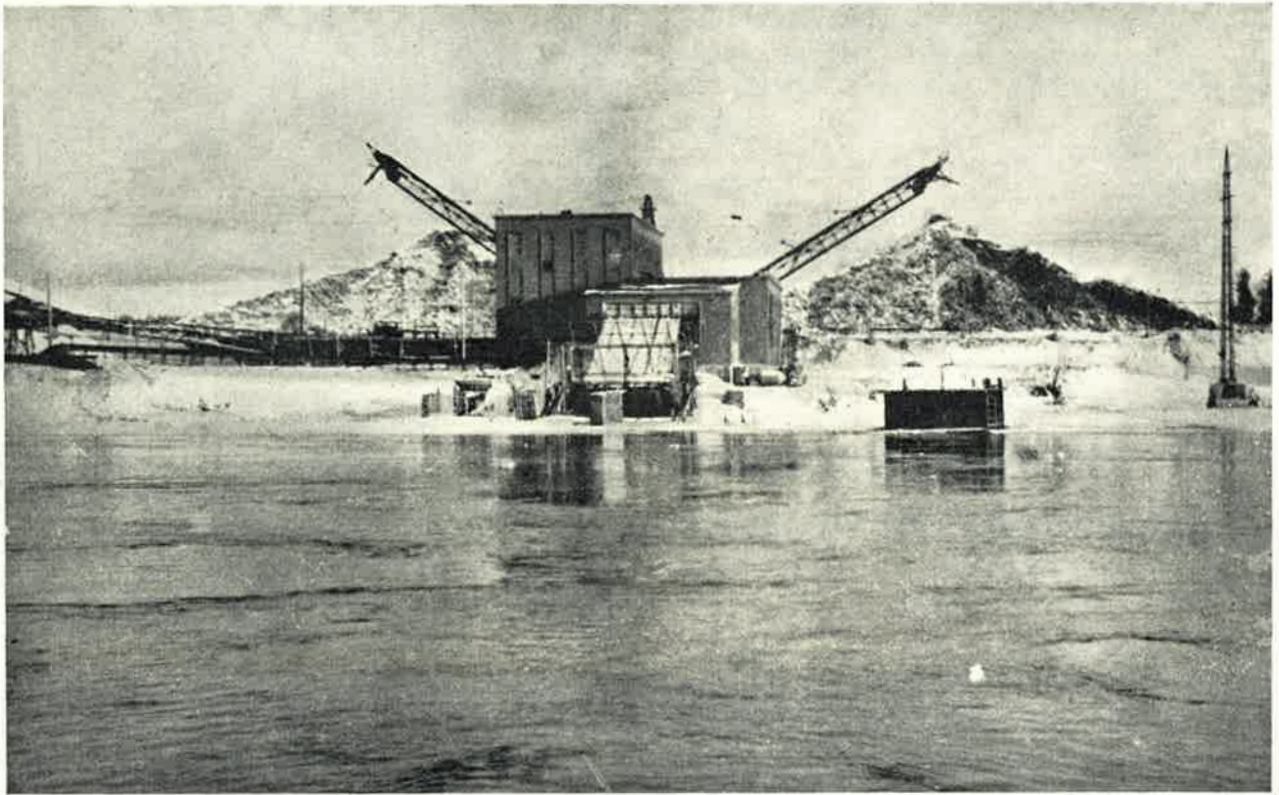
Selluloosatehdas: Keppo, Aino Maria; Karhu, Art- tur; Miettinen, Tilda; Saario, Aino Agneta; Suhonen, Pauli Jooseppi; Tillanen, Emilia.

Rakennusosasto: Horsma, Kaarlo Viktor; Nevanpe- rä, Eino Johannes.

Ulkotyöosasto: Niilola, Lauri.

Talousosasto: Hasu, Väinö Rikhard.

Konttori: Gräsbeck, Bertta.

VOIKAN HIOMOPUUVUORTEN LIEPEILTÄ.

Voikan tehtaiden yleiskuvaan kuuluvat hiomopuiden varastokeot. Lumipeitteisinä ne muistuttavat pienoisalppimaisemaa, jossa erottuu monta loivaa huippua vierekkäin. Puuvuoria läheltä katseltaessa ja niiden äärellä tapahtuvaa työntekoa seurattaessa tuollainen alppikuvitelma särkyy, mutta puiden valtava paljous, niiden aika-ajoin tapahtuva luisuminen huipulta alas ja miesten puuhailu pöllien ja kuljetinlaitteiden parissa synnyttävät omalla tavallaan voimakkaan mieliinpainuvan vaikutelman.

Näillä puuvuorilla on merkillinen taipumus vuoroin kasvaa, vuoroin hävitä olemattomiin. Tuo yhtämittäinen liike puoleen ja toiseen kestää yhden vuoden. Kevätkesällä uittokauden alkaessa varastot aloittavat kasvunsa ja sitä kestää aina marraskuuhun saakka. Tänä aikana paperipuut kiipeävät 7-teräisen sirkkelin ja kuorimarumpujen kautta yhtämittäisenä virtana kuljetus- ja nostolaitteita pitkin kekoihin. Nostolaitteiden rautaiset siivet kohoavat hiljalleen yhä uudelleen ja uudelleen ja kasvattavat alleen puukekoja, joita tänä puolivuotisena kasvukautena muodostuu toiselle puolelle kahdeksan ja toiselle puolelle yhdeksän. Kaksisiipinen, kiskoja pitkin kulkeva

nostolaite on jättiläismäisen linnun kaltainen, joka arkipäiväisessä kielenkäytössä on kuitenkin kutistunut vaatimattomaksi "Varikseksi". Sitä nimeä siitä yleisesti käytetään. Toisen puolen vuotta "Varis" lepää, mutta sitä enemmän miehet sillä aikaa ahkerovat kekojen äärellä. On käynnissä puiden päivastainen liike varastosta hiomoon. Uittokauden aikana hiomo on saanut raaka-aineensa kuorimon kautta suoraan joesta, mutta talvella on turvauduttava näihin kesällä kerättyihin varastoihin.

Tämä puiden varastoimisjärjestelmä ja kuorimo pyörivine rumpuineen otettiin käyttöön jo vuonna 1931. Jatkuvasti on laitteisiin ja työtapoihin tehty parannuksia, mutta eräs vaihe pysyi viime aikoihin saakka muuttumattomana ja näytti sellaiseksi jäävänkin. Miehet ovat mättäneet käsillään pöllit keoista kuljettimille, mutta pari vuotta sitten sekin työvaihe siirtyi käytännöllisesti katsoen melkein kokonaan menneisyyteen. Silloin sai "Varis" seuralaisekseen telaketjuilla varustetun "NCK-nosturin", joka on kooltaan edelliseen verrattuna vaatimaton, mutta jolla on taitoa ja voimaa puiden siirtoon puukasasta kuljettimelle. Vain vähäistä jälkipuhdistusta kentältä joutuvat miehet suorittamaan entiseen tapaan käsin.

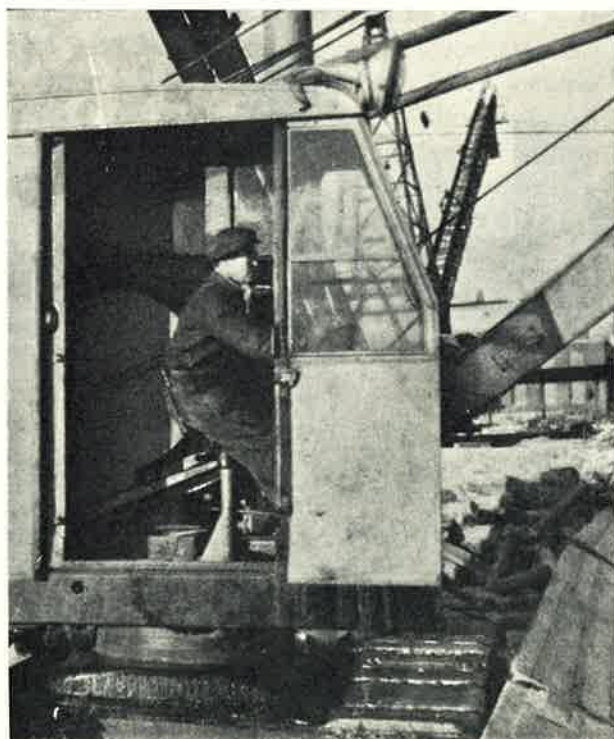
Vasemmalla: Voikan puuhiomon kuorimo puuvarastoineen ja "Variksineen" talvisessa asussa.

Oikealla: "Roope" on kahmaissut pihiteihinsä pöllimotin.

Alhaalla: "Roopen" käyttäjä Viljo Toikka nosturinsa ohjaamossa.

Kävimme eräänä päivänä tutustumassa tähän nostokoneeseen ja sen toimintaan. Sen 4-sorminen, raskas kauha painui puukasaan ja samalla terässormien päät puristuivat yhteen. Kone kohotti saaliinsa kevyesti ylös, siirsi puita täynnä olevan kauhansa kuljettimen päälle ja pudotti puut alas. Kraanankäyttäjä Viljo Toikka liikutteli tottuneesti tätä erikois-

ta nosturiaan, jonka kauha näytti meistä kuin suurennetussa koossa olevalta saaliinhimoiselta, nivelikkäältä hyönteiseltä. Toikka kertoi, että raskaan kauhan haarukat uppoavat hyvin propsikasaan. Silloin tällöin saattaa tietenkkin joku pöllimennä halki tai poikki, mutta tuollaiset ruhjoutumat ovat kuitenkin poikkeuksia. Yleensä kaikki menee nuottien mukaan. Kaiken lisäksi kone on nopea. Se suorittaa kaksikin siirtoa minuutissa ja ottaa runsaan kuution propsia kerrallaan. Koska vuorokauden aikana hiomossa kulutetaan noin 1.000 kuutiota puita, ei tällaista huipuvauhtia tietenkään tarvitse aina pitää yllä. Jäisistä puista on jonkin verran haittaa, ja koneen hoitaminen ottaa myös aikansa. Kun nosturi joutuu toimimaan yön päivän kanssa, on se tietenkin pidettävä mahdollisimman hyvässä kunnossa, ja kraanankäyttäjän on kiinnitettävä tähän puoleen paljon huomiota. Kone on suuresti helpottanut miesten työtä, ja samalla se on vähentänyt tapaturmanvaaraa. Miehet eivät ole siinä määrin kuin ennen sortumisvaaran ulottuvilla, ja myöskin mahdollisuudet saada pöllim varpailleen ovat vähentyneet.

Kuorimon esimies Anton Kattelus kertoi, ettei hän koskaan aikaisemmin osannut kuvitella, että tämäkin työvaihe voitaisiin koneellistaa. "Olen ollut hiomopuiden kanssa tekemisissä melkein koko pitkän ikäni. Jo 15-vuotiaana aloitin Inkeröisten puuhiomossa. Yli 30 vuotta sitten jouduin Verlaan ja vuonna 1928 minut siirrettiin Voikan kuorimon "vöörmanniksi". Siihen aikaan puiden nosto tapahtui van-

Kuorimon esimies Anton Kattelus.

han sahan rannassa nykyisen karbiditehtaan kohdalla. Tukit koottiin talven tarpeiksi suuriin kasoihin "pässin" vetäessä niitä talven mittaan kuorimoon, joka sijaitsi nykyisten suurten paperikoneiden kohdalla. Kuorimo oli silloin ahdas ja tukala paikka. Kun tukit oli saatu katkaistua sirkkelissä, syötettiin ne kahteen teräkuorimakoneeseen. Ne haaskasivat puuta vallan vimmatusti. Vuorossa kertyi 7—8 vaununlastillista parkkia ja puun silppua. Kuorimon laitteet pyrkivät yhtä mittaa reistailemaan. Milloin katkesi sirkkelistä, milloin kuorimakoneesta remmi, milloin tuli mitäkään häiriötä. Siitä oli seurauksena, että puut loppuivat hiomosta, ja kenenkäs muun kuin kuorimon vöörmannin niskavilloihin siinä ensiksi käytiin kiinni. Aloin jo tuskastua koko hommaan ja sanoin insinööri Frantsilalle, että tähän on kuin "sulen surma" koko paikka. Hän taputti minua olkapäälle ja sanoi: "Älä sinä Anton hätäile. Kohta saadaan hyvät paikat ja vehkeet. Et muuta kuin kävelet ja katselet, miten laitteet pelaavat ja puut kulkevat". Totta puhui Frantsila-vainaa. Rakennettiin tämä uusi kuorimo ja nämä kuljetuslaitteet. Se oli aikamoinen edistysaskel. Mutta tokkopa Frantsilakaan sentään osasi uneksia koneesta, joka mättäisi puut kasasta kuljettimelle. Se on meistä vanhoista kuorimon miehistä ihmeellinen kone. Frantsilan muistoksi teimme tästä uudesta tulokkaastamme hänen kaimansa ja ristimme sen "Roopeksi".

"Kyllähän Frantsilan lupauksissa oli mukana vähän leikinlaskuakin. Ei täällä yksistään kävellä ja katsella. Joskus on oikein totinen hoppu, ja niin sitä pitääkin, muutenhan tässä näivettyisi. Tässä meidän seitsemän miehen porukassa vallitsee sellainen henki, että kahta käskyä ei tarvita. Jos ilmaantuu äkinäistä korjattavaa, niin kuin tällä työmaalla usein tapahtuu, ja yhden tai kahden miehen voimat eivät riitä, niin joka mies on ilman muuta paikalla. Joka tapauksessa tämä on helppoa entiseen verrattuna. Jos tämän ajan nuoret miehet pantaisiin vanhan kuorimon valjaisiin, niin päättään pudistelisivat", tuumiskeli vilkkaaseen tapaansa Anton Kattelus, paperipuun seurassa elämänsä viettänyt toimen mies.

Katteluksen lähin työtoveri on linjamies Emil Kurki, joka on hoitanut linjamiehen tehtäviä uuden kuorimon perustamisesta saakka oltuaan sitä ennen 13 vuotta Kymin ulkotyöosastolla selluloosapuiden pinoojana. "Sinä aikana opin tuntemaan paperipuun. Tulin mättäneeksi kaksi kertaa niin paljon kuin näihin hiomopuukekoihin vuosittain mahtuu. Tämä linjamiehen tehtäväni käsittää kuljettimen huoltamisen ja korjaamisen aina hiomon ovelle saakka. Toisinaan sattuu ketjun katkeamisia, väliin on muutettava uudet kolat ja milloin tapahtuu mitäkään. Kaikki on tullut niin tutuksi, että häiriön ilmaantuessa osaan lähteä hakemaan vikaa oikealta suunnalta". Kurki kertoi innostuneesti työstään, joka on vuosi vuodelta tullut hänelle yhä läheisemmäksi.

Linjamies Emil Kurki poistamassa häiriön aikaansaanutta pölliä, joka oli pudonnut luvattomaan paikkaan ja saanut kuljetuslaitteissa aikaan seisahduksen.

KAKSI SOTAINVALIIDIA TYÖNSÄ ÄÄRESSÄ.

Aikamme ihminen on yhteiskuntaihminen. Hänen hyveisiinsä ja velvollisuuksiinsa kuuluu hyödyllisen työn tekeminen ja osallistuminen yhteiskuntaa rakentavaan toimintaan. Miten sitten tällä tavoin ajattelevalle ympäristössä menestyy yksilö, josta syystä tai toisesta on tullut invalidi. Nykyaikaisen invalidihuollon vastaus tällaisessa tapauksessa on mahdollisimman selvä: Menetyksistään huolimatta yksilö on koetettava sopeuttaa uudestaan yhteiskuntaan työtä tekevänä, hyödyllisenä kansalaisena. Tämä on tärkeätä yhteiskunnan, mutta ennen kaikkea yksilön itsensä kannalta. Hänestä tulee jälleen toimiva yhteiskunnan jäsen, hänen itseluottamuksensa kasvaa, ja työllään hän kykenee elättämään itsensä ja mahdollisesti perheensäkin. Hän pääsee jälleen omille raiteilleen. Mutta käytännössä tämän periaatteen toteuttaminen ei ole läheskään aina yksinkertainen tehtävä. Invaliditeetti saattaa olla sen laatuinen, ettei asianomaisesta ole enää entiseen ammattiinsa, jonka takia hänet on sijoitettava kokonaan toisenlaiseen työhön. Tämä ei useinkaan käy päinsä ilman uuden ammatin oppimista, minkä vuoksi ammatillisen erikoiskoulutuksen antaminen on tarpeen. Esittelem-

me tässä kirjoituksessamme kaksi yhtiöläistä, joihin sota on jättänyt lähtemättömät merkkinsä, mutta jotka oman urhoollisen kestävyytensä ja invalidihuollon antaman tuen avulla ovat vallanneet uudelleen kestävä ja jalansijan heidän kohdaltaan erittäin kovassa elämäntaistelussa.

*

Käymme ensin tervehtimässä Väinö Narista hänen asunnossaan Aronpellolla. Mies istuu kodikkaassa huoneessaan piirustuslautansa ääressä ja ottaa meidät ystävällisesti vastaan. Narinen, joka on ollut yhtiöläinen jo yli 25 vuotta, toimi rotatiokoneenkäyttäjänä jatkosotaan saakka. Sodassa hän haavoittui kahdesti, ensin osui kranaatinsirpale niskaan ja toisen kerran luoti niin ikään niskaan. Luoti valitsi kohtalokkaan kulkutien vioittaen selkäydintä, joka halvaannutti miehen kokonaan. Seurasi 15 kuukauden sairaalahoito. Pitkän aikaa näytti peli olevan kokonaan menetetty, kunnes vihdoinkin toinen peukalo ja varvas alkoivat liikkua ja vähitellen muutkin jäsenet. Mutta paljon jäi takaisin tulematta. Vasemman käden jänteet kuivuivat vääntäen käden väärään asentoon ja vasen jalka jäi laahustavaksi. Onneksi oikea käsi

Keskusteluun yhtyi riuskaotteinen Eliel Rönberg eli "Ellu", millä nimellä häntä yleisesti kutsutaan. Hänkin on pitkäaikainen yhtiöläinen ja tullut kuorimoon ennen sotia. Kun hän halusi muuttaa kuorimon puolelle, suositteli hän itseään insinööreille sanomalla, että aina on pöllä ilmassa, kun Ellu on transportin vieressä. Lujat olivat lupaukset, mutta lujakourainen on ollut Ellukin. Eivät ole pölkyt päässeet vanhenemaan hänen käsissään. Huumorin avulla hän on kyennyt pudottamaan toisen puolen pöllin painosta. "Mitäs tässä turhia murehtimaan. Huumoria tässä tarvitaan ja olen huomannut, että sillä on taipumus tarttua toisiinkin. Siksi olen koettanut pitää huumoria täällä yllä", laushti Ellu Rönberg.

Meiltä oli vierähtänyt puoli päivää "Roopen" ja Katteluksen miesten töitä seurattessamme. Reippaita, punaposkisia ja hyväntuulisia olivat haastateltavamme. He tunsivat laitteensa ja tiesivät työnsä. Me puolestamme saimme selvän käsityksen siitä, kuinka tekniikka on tälläkin alalla helpottanut raskaita työvaiheita ja kuinka välttämätön rengas tehtaalla tuotannossa tämän "pölliporukan" tehtävä on.

Ellu Rönberg halusi hänet kuvattavan paikassa, jossa hän on ohjannut monta vuotta pöllien kulkua.

Väinö Narisen viihtyisä koti on päivisin hänen piirustuskonttorinsa. Messinkipunnus pitää viivointia paikoillaan ja piirustaminen sujuu nopeasti.

sai puolet voimistaan takaisin ja jalkakin suorittaa joten kuten tehtävänsä. Invaliiditeetti määrättiin 85 prosentiksi. Vain 15 prosenttia normaalimiehen kunosta arvioitiin siis olevan jäljellä.

Oliko Narinen tuomittu loppuiäkseen kuluttamaan aikansa pakollisessa toimeettomuudessa, kirjojen parissa ja oman kohtalonsa murehtimisessa? Hän itse oli asiasta eri mieltä ja sai toisilta apua. Neuvoteltiin sosiaalipäällikön kanssa, ja mies lähti kouluun Invaliidisäätiön Ammattioppilaitokseen Ruskeasuolle. ”Kävin lähes vuoden kestäväen konepiirustuskurssin. Asuin samassa kerroksessa, missä luokkakini sijaitsi, joten minulla ei ollut pitkää matkaa piirustuslaudan ääreen. Istuminen otti aluksi koville, sillä selkä ei tahtonut antaa millään periksi. Taisi tulla istuttua sisulla ja koulu tuli kuin tulikin käytyä. Vuodesta 1948 lähtien olen toiminut piirustuskonttorin puhtaaksiopiirtäjänä. Minulle tuodaan tänne kotiin vanhoja, nuhraantuneita ja risaisia piirustuksia, joista teen kuultopaperille jäljennöksiä. Se käy tällä tavalla”, ja Narinen asettaa viivottimensa paikoilleen, panee sen päälle messinkipunnuksen ja kaikenlaisilla muilla konsteilla hallitsee yhden käden, punnuksen ja tavallisten konepiirustuksessa tarvittavien välineiden avulla tehtävänsä täydellisesti. Hänen työnsä vastaa ammattitaitoisien piirtäjien työtä.

Olisi erehdys luulla, että Nariselle tämä piirustusten tekeminen on jotakin satunnaista ajankulua. Se on hänelle järjestelmällistä työtä. Hän istuu pii-

rustuslautansa ääreen aamulla kahdeksan aikaan, pitää normaalin aamiaistauon ja jatkaa iltaan saakka tehden saman tuntimäärän kuin muutkin vastaavassa työssä. Joskus on hieman oikaistava puutunutta selkää ja käytävä hetkeksi pitkälleen, mutta tätä pientä rentoutumista voisi nimittää vaikka ”tupakkataukoksi”.

”Olihan minulla aluksi vaikeuksia, ennen kuin osasin kehittää itselleni nykyisen tekniikkani. Sekin minua harmitti, kun täytyi pyytää toisten apua kynän teroittamisessa. Nyt teen sen itse tällä tavoin”. Haastateltavamme ottaa laatikostaan esille pienen kotelon, pujottaa sen reunoihin tehtyihin reikiin linkkuveitsensä, käyttää punnusta ja rintaansa tukenaan ja terottaa kynän antaen viilalla sille vielä loppusilauksen.

Kysymme häneltä, miten on mielialan laita. ”Toimeettomuuden ajat olivat synkkiä. Tutkin tuon kirjahyllynkin sisällön moneen kertaan läpi. Mutta kun pääsin tähän työhöni käsiksi, niin tuntuu siltä, kuin olisin alkanut lasketella alamäkeä. Säännöllisestä työnteosta saa ihminen tyydytystä. Sen tietää toisinaan vasta sitten, kun on joutunut vuosikausia olemaan ilman työtä. Iltaisin teen tässä lähitienoolla pienen lenkin vaimoni kanssa. Urheilukentän katsomossa minut nähdään usein. Puhti, Kuusankosken Urheiluseura ja Veto ovat antaneet minulle vapaalipun kaikkiin tilaisuuksiin, ja tämä etu on koetettava käyttää mahdollisimman tarkkaan. Kesäisin käväi-

semme joskus Lappalanjärven rannalla. Tyynellä ilmalla kykenen liikkumaan yksin veneellä. Istun perässä ja kanoottimelan kanssa pääsen eteenpäin. Olen ahkera onkimies ja olen oppinut konstit, miten saan pujotetuksi madon koukkuun. Saan myös kaloja. Kerran tarttui onkeeni 48 sm:n pituinen lahna”, ja kalamiehen tyytyväisin ilmein Narinen näyttää kävelykeppissään pykälää, minkä hän oli vetänyt siihen saaliinsa pituuden merkiksi.

Narisen tapauksessa toteamme erinomaisen valaisevan esimerkin nykyaikaisen invalidihuollon soveltamisesta käytäntöön. Mutta samalla myös tajuaamme, että hyvätkin yritykset valuvat useissa tapauksissa hukkaan, ellei invalidin oma henkinen kestävyys ole riittävän voimakas. Hänen menestyksensä riippuu tärkeältä osalta siitä, miten hän jaksaa taistella oman sisäisen taistelunsa ja terästää tahdonvoimaansa.

Kymin selluloosatehtaan kuorimon eräässä huoneessa seisoo koneen ääressä mies, josta ensi hetkessä emme huomaa mitään erikoista. Mies on hyväkuntoisen ja hyväntuulisen näköinen. Mutta kävely paljastaa, että hän ontuu aika lailla. Ja ihmekö tuo, kun toinen jalka on kahdeksan senttiä lyhyempi, ja edes osittaisen tasapainon saavuttamiseksi on pidettävä jalassa raskasta ja monimutkaista ortopedista kenkää.

Haastateltavamme Onni Utti, joka tuli yhtiön palvelukseen v. 1930, toimi ennen jatkosotaa selluloosankeittäjänä. Sodassa luoti murskasi hänen toisen

lonkkansa ja vioitti lonkkaniveltä. Seurasi kolmen vuoden sairaalassaolo. Ne olivat tuskallisia vuosia, sillä potilas joutui makaamaan puolitoista vuotta kipsissä. Sairaalamatkalla tuli jo käytyä kolme kuukautta kestänyt viilaaja- ja hitsaajakurssi. Sen jälkeen miestä vielä leikattiin ja invaliditeetti määrättiin 60 prosentiksi.

”Aloitin työni yhtiössä uudestaan syksyllä 1944. Korjauspajan miestä ei minusta ammattikurssista huolimatta kuitenkaan tullut, koska jalkavaivaisena liikkuminen olisi ollut vaikeata. Sen sijaan sain sopivan työn täältä ennestään tutusta selluloosatehtaasta. Teroitan tällä hiomakoneella kahdeksan hakkuuterää työvuoroni aikana.” Utti kiinnittää raskaan terän koneeseen, kääntää terän oikeaan asentoon ja painee koneen käyntiin. Mies tekee oman tärkeän osuutensa tehtaan monimutkaisessa työrenkaassa.

Kulkuvälineenä Utti käyttää kesät talvet polkupyörää. Terve jalka suorittaa molempien jalkojen tehtävät siinä hommassa. 60:sta invalidiprosentistaan huolimatta Utti on liittynyt omakotirakentajien yritteliääseen seuraan, ja rintamamiesalueella on hänellä melkein valmis talo, ikkunat, lattiat ja laipiot jo paikoillaan. Ensi kesänä sinne jo muutetaan.

Jälleen olemme tutustuneet tapaukseen, jossa invalidi on joutunut uuteen tehtävään, sopeutunut siihen ja ahkeroi vaikeasta jalkavammastaan huolimatta esimerkiksi kelpaavalla tavalla oman kodin rakentamisessa. Täten ovat sodan aiheuttamat haavat arpeutuneet myös psyykkiseltä, yhteiskunnalliselta ja taloudelliselta kannalta katsottuna.

Onni Utti kiinnittämässä hakkuuterää hiomakoneeseen.

Työntekijät puhuvat työturvallisuudesta.

Työturvallisuuden huoltotoiminta ei rajoitu yksinomaan varoitustaulujen kiinnittämiseen työpaikoille ja työturvallisuussääntöjen jakamiseen. Siihen kuuluvat myös yhä tehokkaammat suojalaitteet ja -välineet. Työntekijäin ajatuksissa työturvallisuuden vaatimusten noudattamisen on sisällyttävä elimellisenä osana jokapäiväiseen työhön, kenen enemmän, kenen vähemmän, työn laadusta riippuen. Sen tähden työturvallisuuden ylläpitäminen ja tehostaminen vaatii alituista valppautta niin työnjohdon kuin työntekijäin taholta. Silloin eivät asiat ole oikein, jos työturvallisuudesta oletetaan selviydyttävän pelkän painetun sanan avulla, kuten valitettavasti toisinaan saattaa olla asianlaita. Kirjaimella on yllättävän nopea taipumus muuttua kuolleeksi, eikä siitä silloin ole paljontakaan apua.

*

Eräänä päivänä kiertelimme turvallisuustarkastajan ja kameramiehen kanssa Voikkaalla muutamilla työmailla, tutustuimme työturvallisuusvälineisiin ja kyselimme työntekijöiltä heidän mielipiteitään ja kokemuksiaan työturvallisuudesta. Karbiditehtaan pääsimäisen uunin ympärillä työskenneltäessä ei sovi unohtaa suojelukeinoja, ja ajan sekä kokemuksen avulla onkin tällä työpaikalla päästy yhä parempiin tuloksiin työturvallisuuden lisäämiseksi. Parhaillaan

oli käynnissä sulan karbidin lasku. Se on näky, joka aina tehoaa sivustakatsojaan. Sula massa virtaa häikäisevän kirkkaana, ikään kuin valo olisi muuttunut nestemäiseksi, ja kipinöitä sinkoillen pataan. Välillä miehet työntävät pitkät rautatankonsa valuaukon läpi uuniin pitääkseen aukon avoimena. He ohjaavat rautatankonsa edessä olevan suojalevyn reikien kautta ja päässään heillä on suojakypärät läpinäkyvine kasvo-osineen. Jo ensi silmäyksellä sivullinen huomaa, että tässä työssä tarvitaan välttämättä erikoislaatuista suojavälineitä.

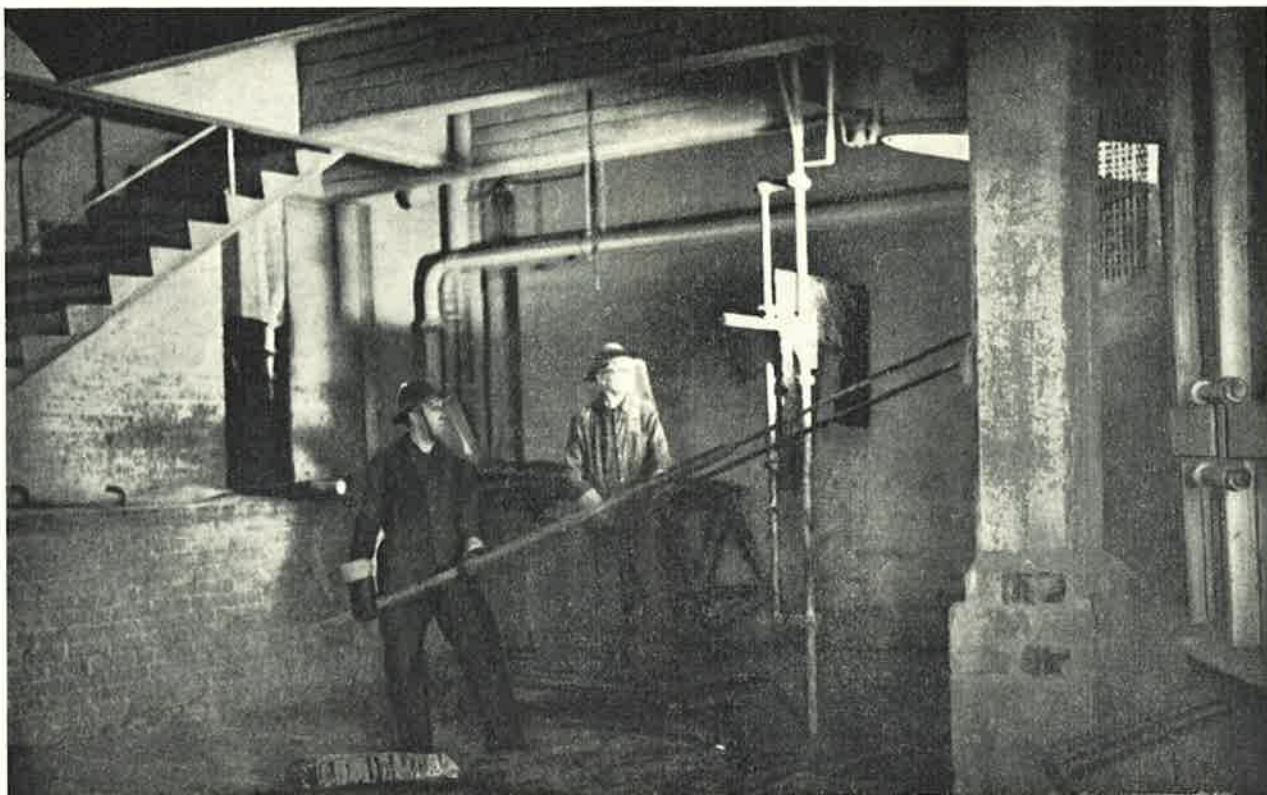
Karbidin laskun jälkeen meillä oli tilaisuus keskustella miesten kanssa. Karbidiuunin reikämies Eino Lindholm, jonka tehtäviin kuuluu karbidiuunin aukkojen valmisteleminen ja aukaiseminen, on tehnyt tätä työtä jo kuusi vuotta. Hän kertoi, että tänä aikana on työn taidossa ja nopeudessa paljon edistytty. Osittain tämä on johtunut teknillisistä parannuksista, mutta ammattitaidon kehittymisellä on myös tärkeä osansa. Aluksi tarvittiin uunia aukaitaessa kahdeksan miestä ja vuorossa tapahtui vain neljä laskua. Nyt päästään samassa ajassa kolmen miehen voimalla kuuteen laskuun. Samanaikaisesti on työturvallisuus lisääntynyt. Viime kesänä käytäntöön otettu, kaivoskypärästä tähän tarkoitukseen sovellettu päänsuojus on osoittautunut erinomaiseksi.

Vieressä: Karbidiuunin reikämies Eino Lindholm pitää karbidiuunin laskuaukkoja valmistellessaan aina mustia suojalaseja silmillään. Kuvassa näkyy karbidin laskun aikana käytettävä suojuspelti kettinkien peittämine aukkoineen.

*Viereisellä sivulla:
Ylhäällä: Karbidin laskussa on miehillä päässään suojuskypärät, joiden kasvo-osan muodostaa läpinäkyvä, iskuja kestävä erikoislevy.*

Alhaalla: Karbidin pakkaaja Veikko Saukkonen panee korviinsa "meluturvaa" ryhtyessään työskentelemään kovaa melua pitävän murskaajakoneen ääressä.

Varsinainen kypärä on muovia ja kasvojen edessä on läpinäkyvä, iskuja kestävä perspex-levy. Laskuaukkojen eteen asetetut suojustellit vähentävät myös palovaaraa. Suojustelltien aukkokohdissa riippuu vierieressä kettinkejä, joiden välistä uuniin työnnettävä rautatanko pääsee vapaasti liikkumaan. Vaikka tällainen kettinkisuojaus ei tietenkään ole kiinteän levyn veroinen, muodostaa se kuitenkin osittaisen suojan kipinöitä sinkoilevaa karbidimassaa vastaan.

"Kehoitin jokaista työntekijää käyttämään tavalisia suojalaseja, jos hänen työnsä on vähänkin sen laatuista, että silmät saattavat jollakin tavoin joutua vaaran alaiseksi. Itse olen suojalasien avulla pelastanut kahdesti näköni. Aikaisemmin työskennellessäni Kymin paperitehtaassa roiskahti silmilleni lipeätä, mutta suojalasien avulla vältin vaaran. Täällä karbiditehtaassa kerran uunia puhdistessa tapahtui odottamaton räjähdys, ja vaikka siinä rytäkässä suojalasini lensivätkin pois kasvoiltani, ennätivät ne suojella silmiäni niin paljon, etten menettänyt näköäni, joskin siitä tuli sairaalamatka. Karbidiuunin aukkoja valmistellessani pidän aina mustia suojalaseja silmilläni, samoin karbidia laskettaessa minulla on suojuskypärästä huolimatta häikäisyn estämiseksi suojalasit silmilläni kypärän läpinäkyvän etuosan alla", kertoi Eino Lindholm.

Lindholmin työtoveri ja apulainen Volmar Seppälä, joka on ollut tässä vaativassa työssä viisi vuotta, yhtyi hänen mielipiteisiinsä. Karbidiuunin läheisyydessä ei saa milloinkaan unohtaa työturvallisuuden vaatimuksia, ja sen tähden on aina käytettävä kaikkia niitä turvallisuusvälineitä, jotka on havaittu tarkoituksenmukaisiksi ja otettu käyttöön. Suojapellistä tulee varmasti hyvä, kunhan sitä koke-

muksen avulla vielä vähän parannellaan. Myös suojustykypärästä antoi Seppälä kiittävän arvostelun. Se olisi hänen mielestään vieläkin kätevämpi, jos sen kasvoosa olisi läpinäkyväsyyden ohella tumma, sillä silloin ei tarvitsisi häikäisyn estämiseksi pitää samanaikaisesti mustia lasia.

Karbidin murskaajakoneen ääressä tapasimme karbidin pakkaaja Veikko Saukkosen, joka ohjasi rännistä tulevat karbidin palaset peltisiin tynnyreihin. Tällä työpaikalla murskaajan koneisto, sihdit ja rännejä pitkin kolisevat palaset aiheuttavat korvia huumaavan melun. Sen estämiseksi on kokeiltu erikoisten äänenvaimentajien asettamista korva-aukoon. Viime aikoina on kuitenkin ruvettu käyttämään Industrian toimittamaa "meluturvaa", erikoisvalmisteista hienon hienoa vanua, joka painuu tiiviisti korvaan ja vähentää ihmeteltävässä määrin melun kuulumista. Myös Voikan paperitehtaan suuressa koneosalissa käytetään "meluturvaa". Saukkonen mainitsi, ettei vanu tietenkään voi täysin poistaa melun synnyttämää epämiellyttävää tärinää korvissa, mutta se hiljentää sitä kuitenkin niin paljon, ettei töistä päästessä korvat jää soimaan, kuten ilman tätä suojakeinoa olisi asianlaita.

*

Voikan kattilahuoneessa on pitkän aikaa vallinnut aikamoinen työn vilske uutta suurta kattilaa rakennettaessa. Rakennusosasto on myös joutunut kantamaan kuorman ja helteen, ja yhä vielä rakennustelineet kiertävät useassa kerroksessa kattilan sivuilla. Otimme "haalausporukan" etumiehen, kirvesmies Orvo Kujalan kanssa puheeksi tapaturman vaaran ja sen torjumisen tällaisilla työmailla. Haastateltavamme mainitsi, ettei rakennustyömailla ylipäänsä voi sataprosenttisesti välttää naulaan astumisia, ruhjoutumisia, putoamisia ja eräitä muita rakennustyömaille tunnusomaisia tapaturmia. Jos kaikki tapatur-

Tällaista tilannetta ei aina voi välttää rakennustyömailla, esimerkiksi telineitä nopeasti purettaessa. Sen tähden naulaan astumisen vaara on suuri. Mahdollisimman nopeasti on naulaiset laudankappaleet siirrettävä sivuun.

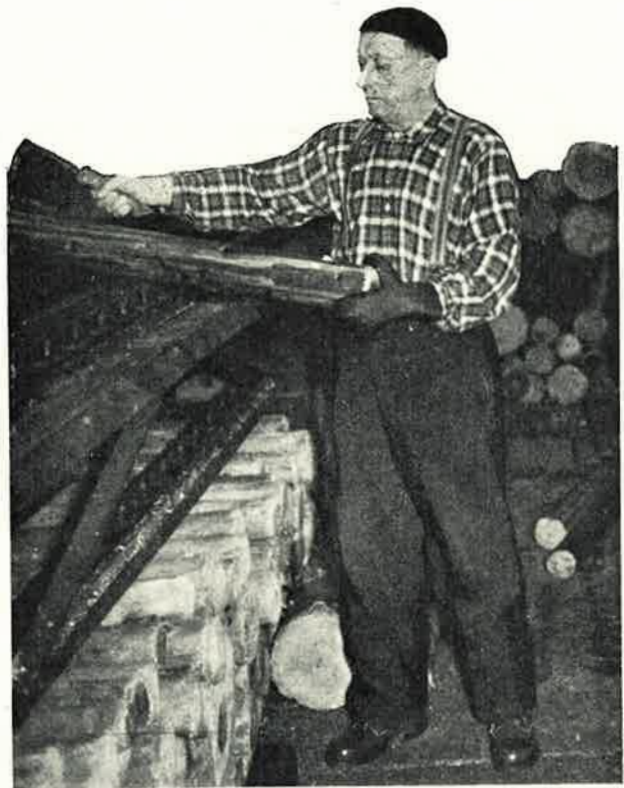
manvaaroja aiheuttava koetettaisiin ennakolta estää, muuttuisi työnteko aivan liian hitaaksi. Esimerkiksi jos "haalausporukka" purkaa laudoituksen jonkin koneen ympäriltä, tempaistaan laudat nopeasti irralleen ja naulaan astumisen vaara on suuri, elleivät työntekijät pidä silmiään auki ja noudata omakohtaista varovaisuutta.

Tietenkin työturvallisuuden vaatimukset on mahdollisuuksien mukaan otettava huomioon, mutta yhtä tärkeätä on, että mies itse koettaa olla varovainen. Vanhemmalla rakennusmiehellä tuo varovaisuus kehittyy aivan vaistomaiseksi. Jos joukossa on sellaisia, jotka eivät piittaa työturvallisuuden vaatimuksesta, huomauttavat toiset heille tästä leväperäisyydestä. Mielestäni varoitustaulut eivät aina vastaa tarkoitustaan. Ne tulisi ehdottomasti sijoittaa silmän korkeudelle ja niiden tulisi olla väreiltään tehokkaita. Naulaan astumisia voitaisiin vähentää käyttämällä nahkapohjaisia jalkineita, mutta tehdasrakennusosastolla joudutaan päivän mittaan useinkin työskentelemään niin monenlaisissa olosuhteissa, että kumi-jalkine on välttämätön. Valitettavasti se ei estä naulan tunkeutumista eikä se sitä paljon taivutakaan, kuten on kovapohjaisen nahkajalkineen laita", kertoi

meille haastateltavamme. Kyselimme häneltä vielä tuosta "haalauksesta", raskaiden esineiden kuljettamisesta määrätuille paikoilleen. Siinä suhteessa on uusista kuljetus- ja nostokoneista paljon apua. Varsinkin ns. "Hau Hau" on erinomaisen kätevä ja tehokas. Siitä huolimatta lihasvoimalla ja kaikenlaisilla "kikoilla" on paljon tehtävää. Raskain esine, mikä on hilattu kattilahuoneen korkeuksiin, oli 32 tonnin painoinen lieriö. Tällaisten raskaitten esineitten siirtelemisessä tapaturman vaara on tietenkin tavallista suurempi, mutta tällä työmaalla tapaturmat ovat jääneet onneksi varsin vähäisiksi, lopetti haastateltavamme.

Puuhiomon yleisimmät tapaturmat aiheutuvat pölliin putoamisista varpaiden ja jalkaterien päälle. Se ei olekaan ihme, koska hiomopuiden mättäjä on alituisesti puiden kanssa tekemisissä pinoten hiomakoneen uuniin tai sen viereen varastoon n. 50 mottia työvuoron aikana. Keskustelimme tästä työstä ja sen tapaturmavaaroista Eino Johannes Spolanderin kanssa, joka on työskennellyt hiomossa jo alun kolmattakymmentä vuotta ja jolta ei puutu kokemusta. Varsin kunnioitettava määrä metsiemme vihreätä kultaa on siten kulkenut hänen käsiensä kautta. "Kyllä tässä hommassa tahtoo vanhalle tekijällekin käydä väliin vahinko varsinkin ruuhkaa selvitellessä. Puu tulla pöllähtää jalan päälle, jolloin pahimmassa tapauksessa murtuvat jalkapöydän luut tai irtoa kynsi isosta varpaasta. Ja tietäähän tuon, että varvas vihoittelee silloin pitkän aikaa, ja sairaslomaa joutuu pitämään viikkokaupalla. Vammat sinänsä eivät ole vaikeita, mutta työpäiviä turmeltu", kertoi Spolander.

Turvallisuustarkastaja kehoitti Spolanderia kokeilemaan, miltä erikoiset suojakengät tuntuisivat jaloissa. Päältä päin kengät näyttivät hyvätekoisilta mo-

Hiomopuiden mättäjä Eino Johannes Spolander suojakengät jaloissa työnsä ääressä. Alhaalla: Spolander "mannekiinina" suojakengiä esittämässä.

noilta, eikä muuta eroa ollutkaan kuin kärkilapun paikalle päällys- ja alusnahan väliin asetettu teräksinen suojalevy, joka ottaa iskut vastaan. Spolander kokeili ja kengät vaikuttivat hänestä miellyttäviltä jaloissa. Teräksilevy ei sanottavastikaan lisää kengän painoa ja sen ominaisuudet ovat muuten samanlaiset kuin tavallisen kengän. Haastateltavamme mielestä tällaiset kengät sopivat varsinkin kesäaikaan. Talvisin sen sijaan hiomossa käy siinä määrin kova veto, että ainakin vanha mies reumatismista varjeltuakseen käyttää mielellään saapasta. Joka tapauksessa kengät todettiin hyviksi jalkineiksi, jotka tarjoavat tehokkaan suojan pölliin putoilemisia vastaan. Nämä suojakengät maksavat 2.520 markkaa ja niitä saa tilata osastojen välityksellä.

Kiertokäyntimme oli päättynyt. Saimme vaikutelman, että työturvallisuuden tehostamiseen kiinnitetään paljon huomiota ja että haastateltavamme olivat omaksuneet työssään oikean työturvallisuusasenteen, mikä on ehdottomasti tarpeen salakavalaa tapaturman peikkoa vastaan taisteltaessa.

Bernhard Lamminpään muistelmia

pitkän piirtäjänuransa varrelta.

Piirtäjä Bernhard Lamminpää siirtyi eläkkeelle vuodenvaihteessa. Pitkä työpäivä yhtiömme palveluksessa tuli täyteen: 53 työntäyteistä vuotta ja sitä ennen jo viitisen vuotta isän apuna propsien ja halkojen pinoamisessa. Tätä työn veteraania kävimme eräänä päivänä tervehtimässä hänen kodissaan Voikan Hirvelän Sikomäellä.

Jotta 6-lapsisen perheen pään urakkapalkka olisi noussut suuremmaksi, oli Bernhard-poika jo 10-vuotiaasta saakka auttanut isäänsä kesäisin ja talvisaikaankin koulupäivän päätyttyä. Koulunkäynti ei tästä voimille käyvästä ylityöstä kuitenkaan tainnut pahoin kärsiä, koska hän sai kansakoulun päästötutkinnossa johtajaopettaja Hjalmar Hultinin kädestä 20 markan suuruisen stipendin, joka silloin jaettiin ensimmäisen kerran. Kertojamme muistelee ankaraa, mutta erinomaista opettajaansa suurella kiitollisuudella ja kunnioituksella. Hultin vaikutti ratkaisevasti myös Bernhard Lamminpään tulevaan elämänuraan. Opettajansa suosituksesta hänet otettiin 15-vuotiaana oppipojaksi mallipuusepänverstaaseen. Tämä tapahtui vuonna 1899. Verstaas sijaitsi silloin Kymintehtaan silan korvassa ns. "Amerikansalin" kupeessa.

"Meitä oli siellä töissä kuusi miestä, ja etumiehenä toimi Matti Salmi, taitava ammattimies ja hyvä opettaja. Sellaista tarvittiinkin, sillä mallipuusepälle ei riittänyt yksistään puusepän ammattitaito, vaan hän joutui samalla itse piirtämään kaikki malliesineensä. Pääasiassa suoritimme rikki menneiden osien korjauksia ja meidän oli tehtävä näistä kappaleista piirustukset. Tämän takia piirustustaito oli tarpeen, ja Matti Salmi ehdottikin erityisen iltakoulun perustamista. Hultin ja vanha Brejlin innostuivat asiaan ja

parin vuoden aikana kerran viikossa pidettiin kansakoulussa iltakoulua ja opeteltiin konepiirustusta ja kuvaantoa. Opettajina toimivat Hultinin ja Brejlinin ohella metallisorvaaja Viktor Viljander ja Matti Salmi, molemmat miehiä, jotka tahtoivat antaa nuoremalle polvelle kaiken osaamansa tiedon ja taidon".

Näillä iltakursseilla ja jokapäiväisen työnsä ääressä Lamminpäästä kehittyi piirtäjä, mutta hän toimi mallipuuseppänä aina vuoteen 1908 saakka. Työ oli kehittävää ja mielenkiintoista, joskin raskaan puoleista, sillä alkuaikoina ei ollut käytettävissä minikäänlaisia puusepänkoneita. Käsipelillä höylättiin ja sahattiin. Varsinaisten mallikappaleitten ohella jouduttiin hammastamaan turpiinin hammasvaihhteita. Niiden hampaat olivat nimittäin puusta ja ne oli uusittava aina muutaman vuoden päästä. Verstaassa valmistettiin yhtiöläisten tilauksesta myös ruumisarkkuja ja haudoille marmorimaalauksin koristettuja muistolankkuja. Lamminpään aloitteesta ruvettiin tekemään myös rautavaluisia ristejä. "Kun aloitin oppipoikana, sain palkkaa 10 penniä tunnissa. Siitä se sitten vähitellen nousi aina 45 penniin, mitä pidettiin hyvänpuoleisena palkkana. Matti Salmi taisi saada 55 penniä tunnissa. Jokainen yritti parastaan. Kerran sain nuhteita, kun mallia tehdessä "löysääminen" unohtui. Muuta kertaa ei minua muistutettu. Mallikappaleet maalattiin huolellisesti ja niiden piti kiiltää kuin lasi. Olihan sitä monenlaista muutaakin työtä. Jouduin mm. tekemään puusta merkkaukirjaimia ja numeroita".

Malliverstaalta Lamminpää siirtyi tehdaslaboratorion nurkkaukseen piirustuslaudan ääreen. Siihen

*Voikan selluloosatehdas yli kolme vuosikymmentä sitten. Alhaalla: Selluloosatehtaan konttori-
väkeä vuodelta 1922. Vasemmalta lukien Aino Kujala, Maria Hasu, Bernhard Lamminpää, Toivo
Lindberg, Tyyne Lindroos ja hänen takanaan Aurora Ahonen sekä Ester Virtanen.*

Osaatko käyttää happilaitetta.

Useiden osastojen työturvallisuusvälineisiin kuuluu happilaitte, jota joudutaan käyttämään poikkeuksellisissa olosuhteissa vuotojen tai muiden vastaavanlaisten tilanteiden ilmaantua. Koska sellaisia sattuu harvoin, pyrkii happilaittekin unohtumaan. Tarvittaessa se ei ehkä ole kunnossa, ja sen käyttäminen ei tapahdu tottuneesti. Jotta tällaisilta kommelluksilta vältyttäisiin, pidetään silloin tällöin happilaitteen käytön ja huollon opetustilaisuuksia. Oheisessa kuvassa ovat Voikan selluloosan keitto-, happo- ja kii-

suosastojen vastaavat ammattimiehet tällaisessa opetustilaisuudessa. Happilaitteen rakennetta, huoltoa ja käyttöä selostaa heille Kymintehtaan VPK:n joukkueenjohtaja Vilho Mankki, joka on perehtynyt näihin asioihin, paitsi palokunnassa, myös Teollisuus-Palon järjestämällä kursseilla. Miehet kuuntelevat tarkkaavaisina hänen opetustaan ja jokainen vuorollaan panee laitteen selkäänsä ja vetää naamarin kasvoilleen.

asti ei tehtaalla ollut ollenkaan varsinaista konepiirtäjää. Hän sai seurakseen Hugo Hesslen ja pian muodostui piirtäjien ammattikunta. Vuoden 1912 tienoissa otetussa valokuvassa on jo seitsemän piirtäjää ja heillä oli oma konttorinsa pääkonttorin selluloosan kuorimon puoleisessa siivessä.

Vuonna 1918 Lamminpäästä tuli voikkaalainen. Hänet siirrettiin Voikan selluloosan konttoriin, jossa hänen piirustuslautansa sijaitsi samassa huoneessa konttorineitien ja kirjuriensa kanssa. Siitä hetkestä alkaen tuli Voikan selluloosatehtaan korjaaminen ja uusiminen hänen päätyökseen. ”Kyllä minä tunnen siinä laitoksessa joka paikan ja osaan suoralta kädeltä sanoa, onko siitä ja siitä koneesta tai laitteesta piirustusta vai ei. Keitto-osasto on antanut vaikeimpia tehtäviä suoritettavakseni. Piirtäjän ammatti on sen laatuista, ettei voi irtautua töistään silloin, kun sulkee konttorin oven, vaan kotonakin niitä täytyy miettiä. Muistan monta tapausta, kuinka maata mennessäni ajatukset palautuivat päivän suunnittelutyöhön ja yht’äkkiä asia kirkastui. Iloisin mielin sitä mentiin seuraavana aamuna konttoriin ja pantiin ratkaisut paperille”.

”Vuonna 1933 siirryin Voikan piirustuskonttoriin, mutta selluloosatehdas pysyi jatkuvasti päätyönäni, vaikka siinä ohella tuli tietysti tehtyä piirustuksia

paperitehtaalle, hiomoon, karbiditehtaalle ja moneen muuhun paikkaan. Selluloosatehtaan liittyi viimeinkin työni, nimittäin piirustusten laatiminen massan kulun muuttamiseksi separaattoriosastolla. Kun ajattelen tuota pitkää päivätyötäni yhtiössä niin mallipuuseppänä kuin piirtäjänä, niin on minun empimättä todettava, että olen pitänyt kummastakin työstä. Sekä valumallien tekeminen että piirtäminen on ollut minusta rattoisaa ja vaihtelevaa. Päämäärän saavuttaminen on tuottanut tyydytystä, eikä ole pääsyt syntymään kuolleita kohtia. Piirtäjän ei tarvitse pelätä työn loppumista, sillä aina on iso pino tehtäviä vuoroaan odottamassa. Puolen vuosisadan aikana on piirustustyyli paljon muuttunut. Ennen vanhaan ei piirustusten tarvinnut olla niin tarkkoja ja yksityiskohtaisia kuin nykyään, jolloin niihin on merkittävää työselostuksia ja monenlaisia muita ohjeita”.

Haastateltavamme on vaipunut pitkän päivätyönsä rikkaisiin muistoihin. Kaikesta näkee, että työ on merkinnyt keskeistä osaa hänen elämässään. Ammattinsa osaaminen ja tehtävien ratkaiseminen on tuottanut hänelle vilpittöntä iloa ja tyydytystä. Hänessä on juuri sitä työnteon oikeata oivaltamista, sen muuttamista yksilön henkiseksi pääomaksi, jollaista tapaa vanhan polven viisaissa ja kokeneissa ammattimiehissä.

ITÄISEN NAAPURIMME VIERAANA.

Neuvostoliiton Ammattiliiton ja Voksin kutsumana vieraili suomalainen työläisvaltuuskunta viime marraskuussa itäisessä naapurimaassamme, ja minulla oli tilaisuus osallistua tähän lähes kuukauden kestäneeseen matkaan. Se tarjosi tietenkin paljon ihmettelämisen aihetta, mutta koetan tässä sivuuttaa varsinaiset turistinähtävyydet mahdollisimman lyhyesti ja kertoa pääasiassa niistä vaikutelmista, mitä sikäläinen elämänmeno, teollisuus ja työväki minussa herättivät.

Viipuria pikipäin kiertäessämme saatoin todeta, että Mäntysen hirviveistos on yhä paikoillaan. Sodan vaurioita korjailtiin jatkuvasti ja rautatieasemasta näytti tulevan suurin piirtein entisen kaltainen. Punaisenlähteen torilla meriväki harjoitteli lokakuun vallankumousjuhlan paraattia, ja kaduilla sekä toreilla oli paljon siviiliväkeä liikkeellä. Terijoelta Lenin-gradiin on rata sähköistetty ja meille kerrottiin, että pian ajavat sähköjunat Viipuriin saakka. Lenin-gradissa suoritimme vain pikaisen tutustumiskäynnin ja jatkoimme matkaa "Punaisella nuolella" Moskovaan, jossa ammattiliiton ja Voksin edustajain ystävällisten tervetuliaistoivotusten jälkeen asetuimme asumaan Hotelli Moskovaan. Siellä oli sillä kertaa valtuuskuntia 22:sta eri maasta, mm. pari päivää tulomme jälkeen saapui suomalainen ylioppilasvaltuuskunta. Vieraat oli kutsuttu Neuvostoliittoon ennen kaikkea seuraamaan lokakuun vallankumouksen 35-vuotisjuhlaa. Juhlapäivänä marraskuun 7:ntenä katselimme tuota valtavaa jättiläisparaattia läheltä sitä palkkaa, missä sitä seurasivat generalissimus Stalin, Neuvostoliiton hallituksen jäsenet, puolueen johtohenkilöt ja armeijan korkein johto. Kulkueessa oli mukana toista miljoonaa ihmistä kantaen julisteita, neuvostojohtajien kuvia, kukkia ja vaikka mitä. Eri aselajien marssi kesti tunnin, jonka jälkeen tulivat urheilijat värikkäissä puvuissaan. Siviiliasuisten väkijoukon osuus kulkueessa oli kuitenkin suurin. Heitä tuntui tulevan loppumattomiin. Vallankumousjuhlaa kesti kolme päivää.

Moskovassa vieraillessamme kuului ohjelmaamme tietenkin teatteri, baletti, ooppera, sirkus, taidekoelmat, museot, moskovaalaisten ylpeys Metro ja monet muut nähtävyydet. Kävimme myös sikäläisessä saunassa. Se oli ajanmukainen uima-altainen

ja siellä sai kukin käteensä myös rehellisen koivu-vastan. Päivittäin käy tässä saunassa yli 7.000 kylpijää, mutta 56:n jättiläissaunan joukossa kuuluu olevan vieläkin suurempia.

Eräänä päivänä lensimme Moskovan suurelta lentokentältä Valko-Venäjän pääkaupunkiin Minskiin. 80 prosenttia kaupungista tuhoutui sodan aikana. Rauhahan tultua on rakennettu 1.500 suurta kivitaloa ja parhaillaan oli kolmattasataa rakenteilla. Kaikkialla näkyi rakennustyömaita nostureineen ja kaivinkoneineen. Minskissä meillä oli tilaisuus tutustua neuvostoliittolaiseen teollisuuteen. Kävimme eräässä verkakutomossa, jossa työskentelee 1.300 työläistä, heistä 80 prosenttia naisia. Tehtaan johtajana toimivan naisinsinöörin opastamana kiertelimme eri osastoilla. Tehdas käy osittain kahdessa, osittain kolmessa vuorossa. Keskimääräinen kuukausipalkka nousee n. 700 ruplaan, mutta eräät työläiset pääsevät aina 2.000 ruplaan. Kutoja ansaitsee 800 ruplaa, mutta jos hän hoitaa kahta konetta, saa hän 1.400 ruplaa. Tuotantolisää maksetaan n. 11—12 prosenttia. Yövuoro kestää 7 tuntia, mutta palkka maksetaan 8 tunnin ajalta. Loman pituus on 15 päivää kahden palvelusvuoden jälkeen, sitä ennen 12 päivää. Työläiset, jotka työskentelevät terveydelle vaarallisissa ammateissa, saavat 27 päivän loman. 75 prosenttia työläisistä tekee työnsä urakalla.

Minskin kuorma-autotehdas, johon myös tutustuimme, valmistaa 5:n, 8:n ja 25:n tonnin kuorma-autoja. Tehdasta alettiin rakentaa v. 1947, ja se valmistuu lopullisesti v. 1954. Tehtaassa työskentelee 10.000 työläistä, joiden keskipalkka on n. 800 ruplaa. Meillä oli tilaisuus tutustua myös tehtaan sairaalaan, lastentarhaan sekä omakotirakennustoimintaan. Kävimme useassa omakotirakennuksessa. Talot olivat siistejä käsittäen kolme pienenpuoleista huonetta ja keittiön. Tyyliltään ja suunnittelultaan ne poikkesivat suuresti meidän vastaavista taloistamme. Rakentaja saa 10.000 ruplan suuruisen lainan 10 vuoden ajaksi 2 prosentin korolla. Tällaisen rakennuksen kustannuksiksi ilmoitettiin tuo 10.000 ruplaa. Asianomainen omakotirakentaja tekee mahdollisimman suuren osan rakennustöistä. Myös talkoita harrastetaan.

Vietimme illan tehtaan henkilökunnan kulttuuritalossa. Ohjelma oli runsas ja monipuolinen. Tällai-

sia ohjelmallisia iltoja pidetään 8—10 kertaa kuu-
kaudessa. Tutustuimme myös Minskin teknilliseen
korkeakouluun, joka on perustettu 1933. Koulu käsit-
tää neljä instituuttia ja 7 eri tiedekuntaa. Oppilaita
oli 3.200, mutta laajennusten tultua loppuun suori-
tetuiksi nousee oppilasmäärä 5—6.000:een. Opiskelu-
aika on 5 vuotta.

Teimme Moskovasta käsin toisenkin lentomatkan
aina Keski-Aasiaan Tashkentin kaupunkiin saakka,
jonne kertyi matkaa 3.300 km. Kaukana oltiin, kun
kelloakin piti kääntää kolme tuntia eteenpäin Mosko-
van ajasta. Luulimme tavoittavamme kaupungista
kesän, mutta muutama päivä aikaisemmin oli sata-
nut lunta ja kaupungin lapset luistelivat kaduilla.
Tashkentilla on ikää runsaasti, sillä se on perustettu
jo 600-luvulla. Asukkaita on n. 600.000. Kaupungin
läheisyydessä on runsaasti teollisuuslaitoksia, mm.
puuvilla-, elintarvike- ja maatalouskonetehtaita.
Meillä oli tilaisuus tutustua puuvillakombinaattiin,
jossa työskentelee 20.000 työläistä. Tehdas valmistaa
kankaita 4.000 eri laatua ja sen kahden viikon tuotan-
nolla kyettäisiin tyydyttämään maamme koko vuo-
den puuvillakankaiden tarve. Tehdas on täysin ajan-
mukainen, esim. eräisiin työsaleihin ilma puhalletaan
vesisuihkun läpi. Täten se tulee työsaleihin raikkaa-
na ja vähentää kuumuutta, joka on tämän alan teh-
taille ominaista. Tehdassaleissa näimme kunniatau-
luja, joissa on parhaimpien työläisten kuvia, samoin
julisteita, joissa selostetaan työsaavutuksia. 3/4 työ-
läisistä on naisia keskipalkan ollessa 640—680 ruplaa
kuukaudessa. Naiset pääsevät eläkkeelle täytettyään
55 vuotta ja miehet 60-vuotiaina, ja eläkkeen suuruus
on 50 prosenttia keskipalkasta. Vuokra tehtaan asun-
noissa on 1 rupla 4 kopeekkaa neliömetriltä kuukau-
dessa. Keittiöstä ja muusta asuinhuoneiden ulkopuo-
lelle jäävästä tilasta ei peritä vuokraa. Työt suori-
taan urakalla. Vain siivoojat ja portinvartijat saavat
tuntipalkan.

Toivomuksemme mukaan valtuuskuntamme sai
käydä Stalinin nimelle omistetussa kolhoosissa, jonka
piiriin kuuluu 5.000 henkeä. Tilalla oli kaikki nyky-
aikaisessa maataloudessa tarvittavat koneet, karja
oli suurikokoista ja sen lypsäminen tapahtui koneel-
lisesti, hevoset hyväkuntoisia orlovilaisia. Meille tar-
jotuilla päivällisillä oli pöydässä kaikkea, mitä aja-
tella saattaa. Kolhoosilaiset lahjoittivat meille kai-
kille kansallispuvut hauskoina päähineineen sekä
neljä laatikollista mainioita omenia, jotka sitten Mos-
kovaan tultuamme jaoimme sulassa sovussa.

Paluumatka tapahtui samoja reittejä pitkin yli
Ural-vuoriston. Huonon ilman takia jouduimme las-
keutumaan parin tunnin lentomatkan jälkeen suu-

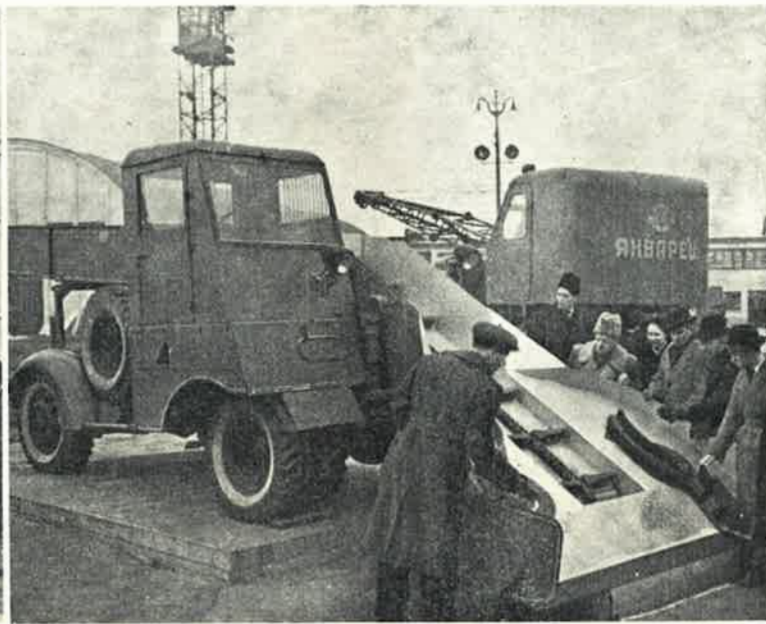
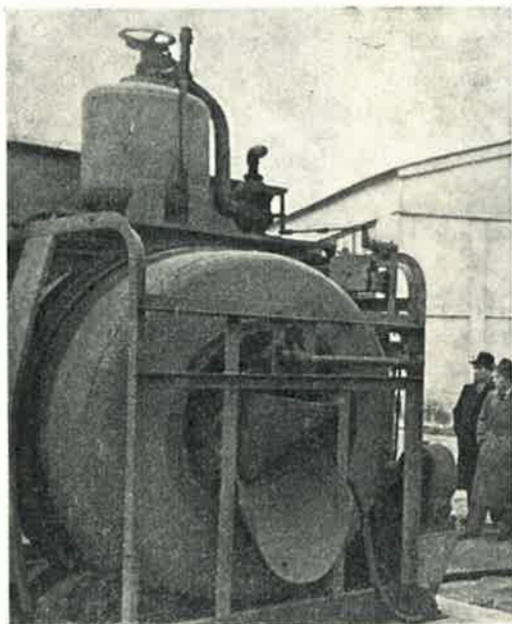
rella hiekka-arolla olevalle lentokentälle, jolle saa-
vuttuamme tunsimme oman pienuutemme. Ei näky-
nyt muuta kuin hiekka-aroa, jota navakka tuuli pöl-
lytti. Eräs lentokentän virkailija kertoi, ettei paik-
kakunnalla sada koskaan ja talvella nousee pakka-
nen jopa 45 asteeseen.

Viivyimme Moskovassa vielä muutaman päivän ja
kävimme mm. kellotehtaassa. Saimme nähdä kuinka
rannekellot valmistuvat. Tehdas työskentelee kah-
dessa vuorossa. Suurin osa koneista oli valmistettu
kotimaassa, mutta joukossa oli sveitsiläisiäkin. Kä-
vimme myös rautatieläisten sairaalassa, jossa oli 750
potilaspaikkaa ja lisäksi erillisessä lasten osastossa
200 paikkaa. Lääkäreitä, hoitajia ja apuhenkilökun-
taa oli niin paljon, että yhtä potilasta kohden tuli 1.4
hoitohenkilöä. Paluumatkalla poikkesimme jälleen
Leningradiin, jossa kiertelimme Eremitagen taide-
gallerioissa ja pioneeripalatsissa. Viimeksi mainitussa
rakennuksessa suuri joukko kaupungin lapsia viet-
tää vapaa-aikansa hyvien harrastusten parissa pelaa-
massa shakkia, rakentamassa lennokkeja, harjoitte-
lemassa kansantansseja, katselemassa lyhytfilmejä,
nukketeatteria ja ties mitä kaikkea. Opetus ja ope-
tusvälineet ovat ilmaisia.

Lähtäispäivällisillä Hotelli Astoriassa pidettiin
puolin ja toisin puheita ja me suomalaiset lauloim-
me omia laulujamme, joista isäntäväkemme kovasti
piti. "Honkain keskellä" tuntui heitä erikoisesti
miellyttävän. Se kajahti heille jäähyväisiksi vielä
junan liikkeellä ollessa.

Matka oli antanut meille jokaiselle paljon monen-
laisia vaikutelmia ja elämyksiä. Näimme yhtä ja
toista, josta meillä oli opittavaa, mutta tietenkin
myös sellaista, jonka soveltaminen Suomen oloihin
ei sellaisenaan kävisi päinsä. Erikoisesti kiinnitti
huomiotani se, että työlle annettiin suuri arvo, ja
että kaikki, tekivätpä he mitä tahansa, olivat sa-
manarvoisia. Itsetärkeydestä en havainnut jälkeä-
kään. Ei ole olemassa myöskään minkäänlaista "kep-
pikuria", ja kaikille riittää työtä. Vallitsee siis täys-
työllisyys. Kaupat ovat tavaraa täynnä ja oli myös
ostajia, Moskovassa aivan tungokseen asti. Ihmiset
ovat iloisia, vieraanvaraisia ja kohtalaisen hyvin
puettuja.

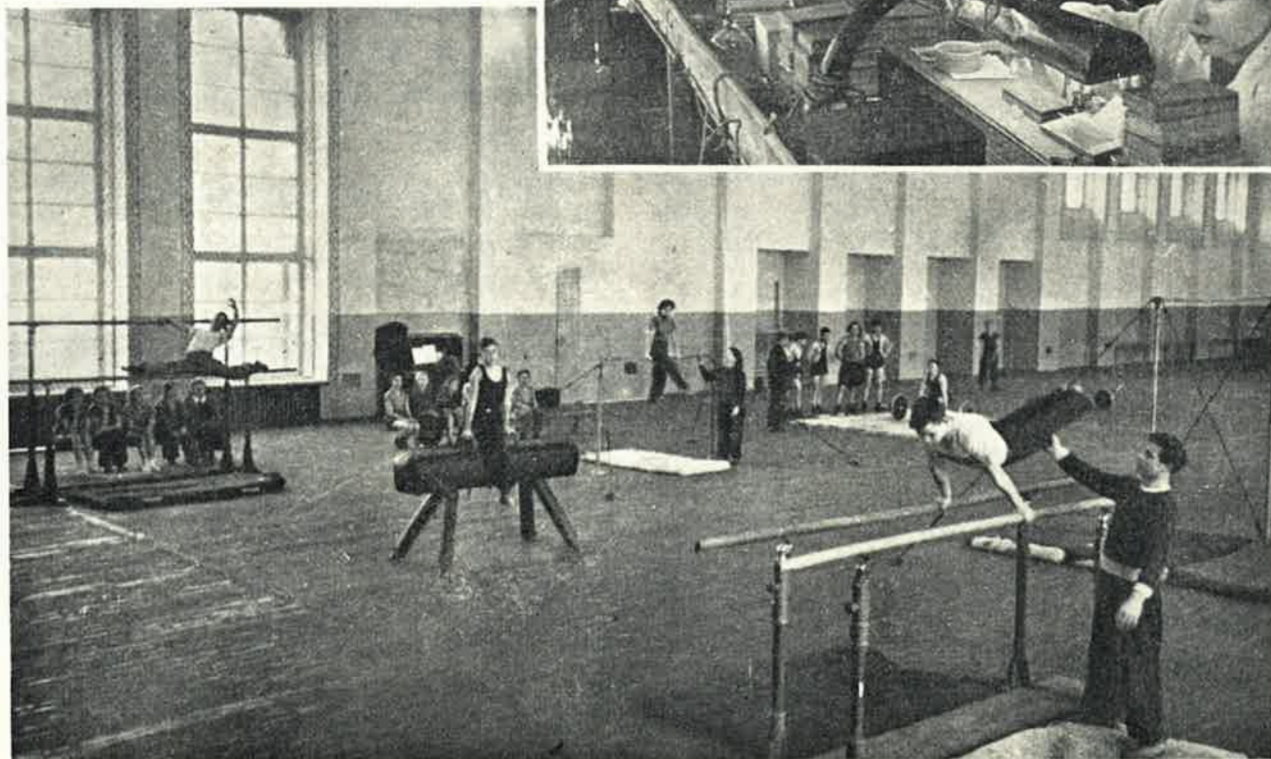
Olisi kuitenkin erehdys luulla, että itäisessä naa-
purimaassamme olisi kaikki valmista. Niin ei ole
asian laita. Se ei ole paratiisi, eikä varmaan pyrikään
sitä olemaan. Paljon on vielä tekemättä, mutta kun
on tilaisuudessa näkemään siellä suoritettavan val-
tavan rakennustyön, ei voi tulla muuhun tulokseen,
kuin että tulevaisuus on nykyistä ehempi.

Moskovan teollisuusnäyttelyn nähtävyyksiä: suuri betoninsekoittaja ja lumen kuormauskone.

Oikealla: Moskovalainen kellotehdas.

Alhaalla: Rautatieläisten voimistelu-halli Voroshilovin kaupungissa.

Antti Jalmar Heiskala.

Pitkääaikaisesti palvelleita.

ANTTI JALMAR HEISKALA

Voikan ulkotyöosastolta tulee 21. 3. 53 olleeksi yhtiön palveluksessa 50 vuotta. Seuraavana päivänä hän saavuttaa 70 vuoden iän, joten hänellä on aihetta juhlimiseen kahtena päivänä peräkkäin.

Heiskala on syntynyt Iitissä. Yhtiön palvelukseen hän tuli v. 1889 Voikan ulkotyöosastolle, missä työskenteli purkajana ja kuormaajana vuoteen 1944, jolloin siirtyi hoitamaan vedensääntäjän tehtäviä vesivoimalaitoksella. Sotavuosina hän toimi jonkin aikaa teollisuusvartijana. Heiskalan puolivuosisataisen palvelun arvoa on omiaan lisäämään se, että se on koko ajan tapahtunut samalla työosastolla. Tehtävänsä hän on aina suorittanut esimerkillisesti, ja ahkerana ja aloiterikkaana työntekijänä hän on saavuttanut esimiestensä luottamuksen.

Heiskalan vapaa-aikojen harrastuksen kohteena on kotipuutarha, jota hän menestyksellisesti hoitaa.

KOLLIPAKKARI OTTO EDVARD LINDHOLM

Voikan paperitehtaalta tuli 6. 1. 53 olleeksi 45 vuotta yhtiön palveluksessa. Hän on syntynyt Iitissä ja tuli yhtiön palvelukseen v. 1906 raamintekijäksi, jona oli 6 vuotta siirtyen sitten riisileikkaajaksi paperisaliin. Myöhemmin hän on ollut useassa eri työssä, mm. vesilasinkeittäjänä.

SÄHKÖASENTAJA EDVARD AHOLA

Kymin sähköosastolta tulee 28. 2. 53 olleeksi 45 vuotta yhtiön palveluksessa. Hän on syntynyt 16. 5. 1889 Anjalassa. 20. 2. 1907 hän tuli työhön Kymin puuhio-moon, mistä 24. 10. 1912 siirtyi Kymin korjauspajaan ja sieltä 22. 12. 1913 nykyiselle osastolleen, missä edelleenkin työskentelee.

Vapaa-aikansa Ahola on omistanut uskonnollisille harrastuksille ja kotipuutarhan hoidolle.

BERNHARD FERDINAND GAMMELIN

Voikan rakennusosastolta tulee 16. 3. 53 olleeksi 45 vuotta yhtiön palveluksessa. Hän on syntynyt 26. 8. 1888 Iitissä. Yhtiön palvelukseen hän tuli v. 1903 Voikan sahalle työskennellen siellä aina sahan lopettamiseen saakka. Rakennusosastolla hän on ollut v:sta 1926 lähtien yhtäjaksoisesti, lukuunottamatta lyhyitä komennuksia puuhiomolla ja paperitehtaalla. Nykyinen työpaikka, lautatarha, on hänelle jo varsin tuttu, sillä siellä hän on työskennellyt pitkästä palvelusajastaan suurimman osan ja tehnyt sen tavalla, joka ansaitsee sekä esimiesten että työtoverien täyden tunnustuksen.

VIILAAJA VÄINÖ EDVARD KOIVISTO

Voikan korjauspajalta tulee 18. 4. 53 olleeksi 45 vuotta yhtiön palveluksessa. Jo v. 1900 hän tuli 12-vuotiaana työhön ns. raamiverstaaseen, jossa tehtiin arkkipaperin puukehyksiä ja lavoja. Myöhemmin hän siirtyi metallialalle työskennellen eri paikkakunnilla. Viime vuosikymmenet hän on ollut Voikan korjauspajalla pk 2:n vastaavana viilaajana ja hoitanut pikkuveturien korjauksia. Nykyisin hän terveydellisistä syistä hoitaa kevyempiä tehtäviä.

SYLINTERIMIES JALMAR KIRVESNIEMI

Voikan paperitehtaalta tulee 11. 2. 53 olleeksi 40 vuotta yhtiön palveluksessa. Hän on syntynyt v. 1894 Valkealassa. Yhtiön palvelukseen hän tuli 11. 5. 1910 Voikan paperitehtaalle, missä nykyisinkin työskentelee.

Otto Edvard Lindholm.

Bernhard Ferd. Gammelín.

Jalmar Kirvesniemi.

PAJAN ESIMIES VÄINÖ TOKKOLA

Voikan korjauspajalta tulee 4.3.53 olleeksi 40 vuotta yhtiön palveluksessa. Hän on syntynyt 16.1.1890 Jaalassa ja tullut yhtiön palvelukseen ensimmäisen kerran 9.12.1907 Voikan puuhiomolle. Työskennellyään eri osastoilla hän siirtyi v. 1916 sepäksi Voikan korjauspajalle ja on tässä toimessa edelleenkin.

SIIVOOJA ELIN ELINA ROSTÉN

Kymin ulkotyöosastolta tulee 15.3.53 olleeksi 40 vuotta yhtiön palveluksessa. Hän on syntynyt 8.12.1893 Valkealassa ja tullut yhtiön palvelukseen 5.3.1911 Kymin paperitehtaalle päästen miltei heti paperinlajittelijaksi. Yli 30 vuotta vierähti sitten paperin lajittelussa, laskemisessa ja viikkaamisessa, joista viimeksi mainittu oli hänestä hauskinda työtä. Kuten kaikki työ, oli tämäkin tehtävä huolellisesti, ja varmaan niin tuli tehtyäkin, koska enempää valituksia kuin palautuksiaakaan ei tullut milloinkaan. 1.9.1942 lähtien hän oli siivoojana paperitehtaalla,

mutta siirtyi 2.1.1950 samaan toimeen Kymin ulkotyöosastolle, jossa edelleenkin työskentelee.

PUTKISEPPÄ KALLE FÄLT

Kymin korjauspajalta tulee 10.4.53 olleeksi 40 vuotta yhtiömme palveluksessa. Hän on syntynyt 10.11.1889 Iitissä. V. 1911 hän tuli työhön Kymin rakennusosastolle, mistä v. 1913 siirtyi Kymin korjauspajalle päällytyöjäksi, jona hän oli nelisen vuotta. Sen jälkeen hän on työskennellyt putkiseppänä.

Fältin vapaa-aikojen narrastuksista mainittakoon kalastus ja kotipuutarhanhoito. Hänen puutarhansa tuotteita on ollut lukuisia kertoja näyttelyissäkin ja hyvällä menestyksellä. Palokuntatyöhön hän otti aikaisemmin innolla osaa 33 vuoden ajan.

Yhtiön johto pyytää kauttamme kiittää kaikkia edellä mainittuja työn veteraaneja uskollisesta uuras-tuksesta yhtiön ja samalla koko yhteiskunnan hyväksi, ja toivottaa heille parhainta menestystä tulevien vuosien varalle.

Väinö Tokkola.

Elin Elina Rosten.

Kalle Fält.

August Jokinen.

M E R K K I P Ä I V I Ä .

75-VUOTIAITA.

Työnjohtaja August Hjalmar Jokinen, Kymin talousosastolta, 10.3.53. Hän on syntynyt Karkussa. Yhtiömme palvelukseen hän tuli v. 1912 portinvartijaksi. Sitä ennen hän oli m.m. Amerikassa 3 vuotta ja Tampereella poliisilaitoksen palveluksessa. Täällä hän hoiti portinvartijan tehtäviä helmikuun 4 p:ään 1918, jolloin hänet siirrettiin ratsupoliisiksi tehtäittemme laajennettuihin poliisivoimiin. Työnjohtajana hän on ollut v:sta 1920 lähtien. Koko pitkän palveluskautensa aikana hän on suorittanut työnsä huolella ja tarkkuudella.

Kirvesmies Otto Vauhkonen, Kymin rakennusosastolta, 17.3.53. Hän on syntynyt Pieksämäellä. Oltuaan ensin sahatöissä synnyinseudullaan hän tuli jo v. 1900 yhtiömme palvelukseen. Sitä ennen hän työskenteli yhtiömme tehtailla betoninvalussa, jota eräs helsinkiläinen yhtiö suoritti. Tämä yhtiö teki m.m. betonilattioita paperisaleihin. Yhtiömme palveluksessa hän oli aluksi Kymin ja Kuusaan selluloosatehtailla, Kymin paperitehtaalla, rakennusosastolla ja Kymin ulkotyöosastolla. Vuodesta 1918 alkaen hän on yhtäjaksoisesti ollut kirvesmiehenä Kymin rakennusosastolla. Ikävuosistaan huolimatta hän on vielä reipas ja erittäin tunnollinen työntekijä. Hiihtourheilun harrastajana Vauhkonen oli ennen sotia uskollisesti mukana yhtiön massahiihdoissa omaa osastoaan edustamassa.

70-VUOTIAITA.

Antti Jalmar Heiskala, Voikan ulkotyöosastolta, 22.3.53. Kun hän tulee 21.3.53 olleeksi yhtiön palveluksessa 50 vuotta, on hänestä tarkempia tietoja pitkäaikaisesti palvelleitten osastossa, johon viitamme.

Kalanterinkäyttäjä Viljam Mäkelä, Kymin paperitehtaalta, 6.4.53. Hän on syntynyt Iitissä. Yhtiön palvelukseen hän tuli ensimmäisen kerran 15.11.1897 Kuusankosken ulkotyöosastolle, mistä seuraavana vuonna siirtyi Kuusaan paperitehtaalle. Oltuaan sitten väliin muualla ja väliin taas yhtiön työssä Kuusaan selluloosatehtaalla, Voikan ulkotyöosastolla, Kuusaan sahalla ja metsäosastolla hän tuli 14.5.17 vakinaiseksi Kymin paperitehtaalle, missä siitä lähtien on yhtäjaksoisesti työskennellyt.

Maatyömies Jalmari Hyyryläinen, maatalousosastolta, 16.4.53. Hän on syntynyt Mäntyharjussa, mistä 17-vuotiaana muutti Valkealaan toimien siellä myllärin apulaisena Luukosken myllyllä. Yhtiömme palvelukseen hän tuli ensimmäisen kerran v. 1916 metsätöihin. Oltuaan aika-ajottain poissa yhtiöstä ja välillä jonkin aikaa m.m. Voikan ulkotyöosastolla ja Hevosojan kartanossa hän tuli v. 1939 jälleen yhtiön palvelukseen Eerolan kartanoon, missä nykyisin työskentelee hevosten hoitajana.

60-VUOTIAITA.

Siivooja Alma Maria Kainulainen, Voikan karbiditehtaalta, 14.1.53. Hän on syntynyt Hirvensalmella. Nuorena tyttönä hän oli työssä Kissakosken tehtaalla 7 vuotta. Mentyään naimisiin hän muutti miehensä kanssa v. 1920 Voikkaalle. Vuoteen 1942 hän puuhaili vain kotiaskeiden parissa, mutta tuli sitten työhön Voikan selluloosatehtaalle, mistä v. 1945 siirtyi rakennusosaston kirjoihin toimipaikkanaan karbiditehtaan rakennustyömaa. "Ensin rakennamme tehtaan itsellemme ja sitten menemme sinne töihin" oli rakennushommissa mukana olleilla tapana sanoa. Ja niin on rva Kainulainenkin jo seitsemisen vuotta ollut karbiditehtaalla työskennellen keskuslämmitystehtävissä ja siivoojana.

Sahuri Villiam Torniainen, Voikan puuhio-molta, 28.1.53. Hänkin on syntynyt Hirvensalmella. Ikää ei ollut vasta kuin 14 vuotta, kun hänelle pälkähti päähän lähteä katselemaan maailmaa vähän laajemmaltikin kuin mitä omista nurkista näkyi, ja niinpä hän suuntasikin matkansa Venäjän silloiseen pääkaupunkiin Pietariin, missä pestautui lämmittäjäksi erääseen Nevalla liikennöivään laivaan. Tässä hommassa vierähtikin sitten kymmenkunta vuotta. Vallankumouksen puhjettua Venäjällä hänen teki mieli palata kotimaahan, ja kun junaliikenne ei toiminut normaalisti, päätti hän parin toverinsa kanssa lähteä jalkapatikassa Suomeen. Rataa pitkin taitallettiin kohti Viipuria, jonne kolmen päivän marssin jälkeen saavuttiinkin. Kun alkua oli sujunut näin hyvin, niin jatkettiin jalkaisin vielä Taavettiin, mistä Torniainen pääsi venäläisessä sotilasjunassa Mikeliin. Oltuaan siellä vuoden päivät kaupungin töissä hän siirtyi Puula Oy:n metsähommiin. Yhtiömme

Otto Vauhkonen.

Viljam Mäkelä.

Jalmari Hyryläinen.

Villiam Torniainen.

palvelukseen hän tuli 2. 7. 23 Voikkaalle. Puuhiomolla hän on ollut vuodesta 1926 ja työskentelee nykyisin sahurina kuorimolla.

Moottorinhoitaja Antti Okka, Kymin sähköosastolta, 22. 2. 53. Hän on syntynyt Valkealan Selänpäässä. Työnteon hän aloitti isänsä kanssa Kajaanissa Kajaani Oy:n sahalla ja tiilitehtaalla. Sieltä hän 6. 1. 13 tuli yhtiömme palvelukseen Kymin ulkotyöosastolle, mistä seuraavana vuonna siirtyi sähköosastolle puhelinasentajan apumieheksi. Kesällä 1915 hän muutti Pietariin veturinlämmittäjäksi sikäläiselle varikolle, mutta palasi maaliskuussa 1917 takaisin yhtiömme palvelukseen. Syksyllä 1923 tarttui silloin vallinnut muuttokuume häneenkin ja niin hän lähti Kanadaan samassa hyvässä uskossa kuin monet muutkin, että siellähän sitä helpolla kääritään taaloja kokoon. Mutta todellisuus ei vastannutkaan niitä ruusunhoiteisia kuvitelmia, joita lähtijäin mielessä liikkui. Oltuaan ensin metsäkämpillä ja rakennustöissä Okka sai työtä eräässä pohjanahkaa valmistavassa tehtaassa Ontarion valtiossa. Siellä oli muitakin suomalaisia, yhteen aikaan peräti 40 tehtaan noin 500:stä työläisestä. Tehdas sijaitsi aukealla paikalla, alttiina kaiken maailman tuulille. Työ oli raskasta, kun koko ajan piti painavia nahkoja nostella happammeesta pyöriviin sylintereihin pehmitettäväksi. Riuskana miehenä Okka olisi sen kyllä kestänyt, mutta kun tehtaan akkunoista, jotka olivat yksinkertaiset ja joiden lasit olivat monista kohdin rikki,

kävi kylmä viima, niin että käsivarret olivat kuin "variksen saappaat" ja reumatismi oli ainaisena uhkana, ei työpaikka voinut muodostua pitkäaikaiseksi. Monet tehtaassa vuosikausia työskennelleet olivat niin reumatismin runteleimia, että kävelivät kumarassa. Työväki vaihtui usein ja muista suomalaisista oli vain yksi siellä niin kauan kuin Okka. Hyvin siellä muuten olisi hankkinut, sillä palkkaa sai 5 dollaria päivältä eikä kortteeri ja ruoka maksanut kuin 5 dollaria viikolta. Poikamiehille oli nimittäin järjestetty yhteismajoitus ja yhteinen ruokailu. Oltuaan vajaan 2 vuotta "lännen kultamaassa" Okka katsoi parhaaksi palata kotimaahan, ja 27. 5. 25 hän tuli jälleen yhtiömme palvelukseen sähköosastolle, missä hän nykyisin työskentelee moottorinhoitajana.

Kirvesmies Valto Salmi, Kymin asunto-osastolta, 6. 3. 53. Hän on syntynyt Iitin Perheniemessä mäkitupalaisen poikana. Yhtiömme palvelukseen hän tuli 23. 2. 1920 ja on hyvänä ammattimiehenä ja tunnollisena työntekijänä yhtäjaksoisesti työskennellyt samalla osastolla jo 33 vuotta. Vapaa-aikansa Salmi on viettänyt erilaisten harrastusten parissa. On rakentanut oman talon, jonka ympärillä oleva puutarha on saanut hyvän hoitajan talon isännästä. Onkimiesten keskuudessa Salmi on tuttu. Oli kesä tai talvi, niin yhtä innokkaana hän on mukana kalamatkoilla. Nuorempana hän esiintyi "pelimanninakin", mutta nykyisin on haitari joutanut "uunin koloon".

Sorvaaja Armas Lehtinen, Kymin korjaus-

Antti Okka.

Armas Lehtinen.

Lydia Hinkkuri.

Elias Pöyhönen.

Eero Laitinen.

Lempi M. Saarinen.

Aksel Ahola.

Vilho Salminen.

pajalta, 9.4.53. Hän on syntynyt Elimäellä. Yhtiön palvelukseen hän tuli v. 1912 sorvaajaksi Kymin korjauspajalle, missä on yhtäjaksoisesti koko ajan työskennellyt, vieläpä saman sorvin ääressä. Lehtinen tunnetaan ahkerana ja tunnollisena työntekijänä.

Aputyöläinen Lydia Hinkkuri, Kymin rakennusosastolta, 16.4.53. Hän on syntynyt Valkealassa ja tullut yhtiön palvelukseen v. 1936 Voikkaalle työskennellen mm. selluloosatehtaalla, korjauspajalla, puutarhassa, rakennusosastolla ja ulkotyöosastolla. Kymin rakennusosastolla hän on ollut vuodesta 1942 lähtien suorittaen tehtävänsä tunnustusta ansaitsevalla tavalla.

50-VUOTIAITA.

Rotatiokoneen etumies Elias Pöyhönen, Voikan paperitehtaalta, 4.3.53. Hän on syntynyt Rautalammilla. Yhtiön palvelukseen hän tuli 16.7.21 Voikan paperitehtaalle, missä onkin suurimman osan palveluskaudestaan eli lähes 25 vuotta työskennellyt.

Asentaja-korjausmies Eero Laitinen, Kymin asunto-osastolta, 5.3.53. Hän on syntynyt Iitissä. Yhtiön palvelukseen hän tuli v. 1921, ja Kymin asunto-osastolla hän on työskennellyt vuodesta 1942 lähtien seppänä ja monitaitoisena asentaja-korjausmiehenä. Vapaa-aikansa Laitinen on käyttänyt oman talon rakentamiseen sekä ison, noin 40 onnapuuta käsittävän kotipuutarhan hoitamiseen.

Riisinkäärijä Lempi Matilda Saarinen, Kymin paperitehtaalta, 14.3.53. Hän on syntyperäisiä kymintehtaalaisia. Yhtiön palvelukseen hän tuli ensimmäisen kerran 18.2.20 ja toistamiseen 2.12.38 ollen ensin paperinlajittelijana ja nykyisin riisinkäärijänä. Vapaa-ajan harrastuksiin on taloustehtävien ohella kuulunut aikaisemmin kuorolaulu ja myöhemmin osallistuminen käsityökerhoihin.

Työnjohtaja Frans Erland Harlin, Kymin talousosastolta, 19.3.53. Hän on syntynyt Valkealassa. Yhtiön palvelukseen hän tuli 2.11.16 Ky-Kuu satulasepäntörmästä ja nimitettiin työnjohtajaksi 1.10.47. Tehtävänsä hän on hoitanut taitavan ja tunnollisen ammattimiehen tavoin.

Uittomies Aksel Ahola, Voikan ulkotyöosastolta, 20.3.53. Hän on syntynyt Joutsassa, missä myös oli yhtiömme metsä- ja uittotöissä useita vuosia, aivan pikkupojasta lähtien. V. 1924 hän tuli työhön Voikan rakennusosastolle. Hän on työskennellyt Voikkaalla myös korjauspaja-, selluloosa-, höyry- ja paperiosastoilla sekä Kymintehtaan ulkotyöosastolla ja Kuusankosken voimalaitosrakennuksella. Voikan ulkotyöosastolla hän on ollut vuodesta 1942 toimien kesäisin uittolla pätevänä koukkamiehenä hiomopuiden nostossa. Ahola on innokas harrastuskilpailujen osanottaja, hiihtäjä ja kävelijä. Kävelyyn hänellä onkin vanhat "perinteet". Kerran pikkupoikana hän vei karjaa kotipuolestaan Mikkeliin, ja tästä yli sadan kilometrin jalkapatikasta ansaitsemillaan mar-

Martti Salminen.

Hilda Palander.

Toivo Suomi.

A. V. Korhonen.

koilla hän osti suupelin, oikein sellaisen hienon italialaisen. Myöhemmin se kyllä vaihtui 2-riviseen ja viimein 5-riviseen haitariin, josta usein vieläkin "puhalletaan pölyt" äkäisellä polkalla, niin kuin ennen riienpölyt kotipuolen talkootansseissa.

Vilho Salminen, Voikan rakennusosastolta, 22. 3. 53. Hän on syntynyt Padasjoella. Siellä hän myös oli useita vuosia erilaisissa töissä, pääasiassa automiehenä. Kotitilan myynnin jälkeen hän tuli v. 1934 yhtiömme metsäosaston töihin mittamieheksi Multahoviin. Oltuaan sitten joitakin vuosia Salpausselän Tiilitehdas Oy:ssä Oitissa esimiehenä ja Pellonraivaus Oy:ssä traktorin kuljettajana hän tuli v. 1948 Voikan rakennusosastolle. Hän hoitaa Voikan hiekkamäen valvojan vastuunalaista tehtävää ja tunnetaan hänet ahkerana ja luotettavana työntekijänä. Entinen kiintymys metsiin vetää Salmista vieläkin riistan jäljille ja siinä sivussa kalavesillekin. Viime aikoina on kuitenkin oman talon rakentaminen vienyt kaikki vapaa-ajat.

Maalari Martti Salminen, Kymin asunto-osastolta, 23. 3. 53. Hän on syntynyt Iitissä ja tullut yhtiön palvelukseen v. 1917, joten siis jo 36 vuotta pensseli on heilunut hyvän ammattimiehen taitavissa käsissä. Vapaa-aikoinaan on Salminen rakentanut itselleen talon. Hänen mieliharrastuksiinsa on aina kuulunut kalastaminen.

Puuseppä Vilho Niemelä, Voikan rakennusosastolta, 25. 3. 53. Hän on syntynyt Iitissä ja tuli v. 1918 yhtiömme työhön Voikan selluloosatehtaalle, mistä siirtyi paperitehtaalle ja sieltä rakennusosastolle, jolla hän on työskennellyt puuseppänä yhtäjaksoisesti vuodesta 1924 lähtien. Pitkä kokemus ja luontainen taipumus tarkkaan työhön ovat kehittäneet hänestä tunnetusti pätevän ammattimiehen.

Liikennevartija Hilda Palander, Voikan ulkotyöosastolta, 6. 4. 53. Hän on syntynyt Mäntyharjussa. V. 1936 hän tuli tilapäistöihin Voikan puutarhaan, missä oli myös kahtena seuraavana keväänä. Vakinaisen työskentelynsä hän aloitti v. 1943 höyryosastolla, mistä vielä samana vuonna siirtyi ulkotyöosastolle hoitaen nykyisin liikenne- ja yövärtijän tehtäviä.

Rotatiokoneen etumies Toivo Suomi, Voikan paperitehtaalta, 7. 4. 53. Hän on syntynyt Iitissä. Yhtiön palvelukseen hän tuli 3. 5. 20 Voikan sahalle, mistä 26. 7. 21 siirtyi paperitehtaalle. Nuorempana hän oli innokas kala- ja metsämies ja on harrastanut myös puutöitä. Nykyisin kuluu kaikki vapaa-aika oman talon kunnossa pidossa ja puutarhan hoidossa.

Viilaaja Aarne Vilhelm Korhonen, Voikan korjauspajalta, 13. 4. 53. Hän on syntynyt Pietarissa, missä hänen vanhempansa silloin olivat ansiotöissä, mutta muutti jo poikasena vanhempiensa mukana Suomeen Kellomäelle. Yhtiömme palvelukseen hän tuli v. 1920 Kuusankosken rakennusosastolle ja joutui Pilkan koulun rakennustyömaalle. Kuusi vuotta myöhemmin hän siirtyi Voikan korjauspajalle, missä siitä lähtien on työskennellyt lukuun ottamatta lyhyttä aikaa Voikan selluloosatehtaalla, missä hän oli yllävalvojana. Nuorempana kuuluivat Korhosen harrastuksiin musiikki ja urheilu.

ENT. VOIMA-ASEMANHOITAJA ROBERT HALME.

Joulukuun 28 p:nä kuoli äkkiä kotonaan Voikkaalla entinen voima-asemanhoitaja Robert Halme 78 vuoden ikäisenä. Hän oli syntynyt 20. 5. 1874 Maunukselan kylässä, joka vielä silloin kuului Iitin pitäjään. Yhtiömme palvelukseen v. 1888 tullessaan hän oli vasta 14-vuotias. Hän työskenteli ensin Kymin puolella, mm. 3 vuotta Kuusaan voimalaitoksella ja jonkin aikaa Kuusaan selluloosatehtaan voima-asemalla, kunnes 20. 1. 1903 siirtyi Voikan voimalaitokselle, jossa palveli yhtäjaksoisesti 48 vuotta. Jäädessään v. 1951 eläkkeelle hän tuli palvelleeksi yhtiötämme kokonaista 63 vuotta.

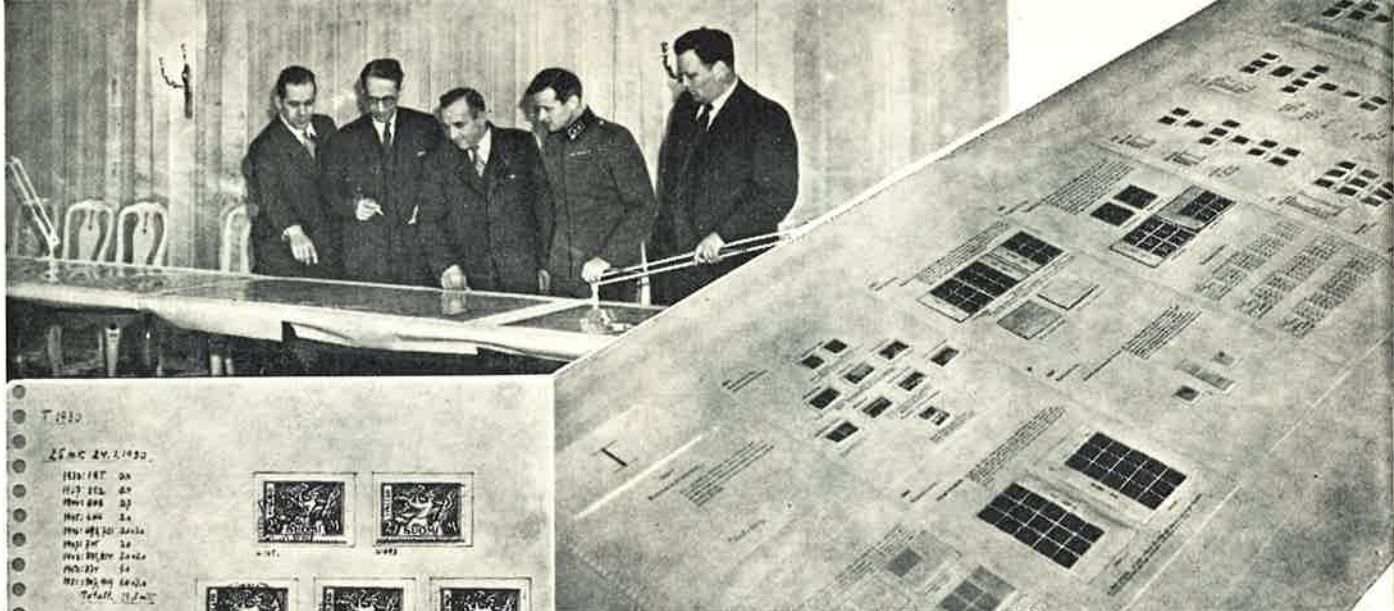
Tunnustukseksi pitkäaikaisesta uskollisesta ja velvollisuudentuntoisesta palveluksesta Halme sai kultaisen ansiomerkin yhtiömme 75-vuotisjuhlassa v. 1947.

KOUVOLAN KIRJA- JA KIVIPAINO.

50 VUOTTA

täytti 5. 2. 53 kirjaltaja Paavo Ilmari Heikkinen. Hän on syntynyt Kuopiossa ja siellä myös käynyt koulunsa ja kirjanpainajan opin. Oltuaan pari vuotta Helsingissä puolustusvoimien kirjapainossa hän tuli vuoden 1925 alusta Kouvolan Kirja- ja Kivipainon palvelukseen työskennellen siellä edelleenkin.

Heikkisen harrastuksiin kuuluivat nuorempana urheilu, mm. jalkapallo, sekä kuorolaulu, jota paitsi hän vieläkin harrastaa kalastusta ja puutarhanhoitoa. Hän kuuluu jäsenenä kirjapainon turvallisuustoimikuntaan.

Asiantuntijoita kokoelmia turkastamassa. Vasemmalta: yhdistyksen puheenjohtaja, dipl.ins. Erik Holm, kansliaesimies Harry W. Walli, toimitusjohtaja P. J. Harsi, luutnantti Pentti Perttula ja näyttelyn komissaari, ins. B. Zimmermann. — Osa näyttelypöytää. Vieressä: lehti ins. Zimmermannin erikoiskokoelmasta.

Kuusankoskella harrastetaan filateliaa.

Kuusankoskella on vuodesta 1931 lähtien toiminut Kymmene Bruks Filatelistklubb r.f. Sen perustajajäseniä olivat mm. ansioituneet filatelitit tohtori J. V. Forss ja isännöitsijä Alvar Brejlin, jotka olivat koonneet edustavat kokoelmat. Useat yhdistyksen perustajajäsenistä ovat jatkuvasti mukana ja vuosien varrella on jäsenien lukumäärä melkoisesti lisääntynyt ollen nykyisin yli 50. Filatelialltoja pidetään keskimäärin kerran kuukaudessa ja ohjelmassa on esitelmää, pieniä näyttelyitä, postimerkkihuutokauppoja ja muuta filatelian alaan kuuluvaa. Yhdistys hoitaa yhtiölle tulevan kirjeenvaihdon postimerkit ja huomattava osa siten saaduista tuloista luovutetaan hyväntekeväisyystarkoituksiin. Yhdistys on Suomen Filatelistiliiton jäsen. Se on suunnitellut Kouvolan Kirja- ja Kivipainon painaman Norma-postimerkkialbumin arkkijärjestelyn. Yhdistyksen ohjelmaan kuuluu myös nuorten ohjaaminen postimerkkiharrastuksen pariin. Viimeksi on nuorten kerhoa ohjannut dipl.ins. U. Viherlaiho.

Yhdistyksellä oli viime joulukuussa Kymintehtaan virkamiesklubilla jäsenten keskeinen kilpailu ja näyttely, joka poikkesi tavallisuudesta sikäli, että kilpailu- ja näyttelymateriaali oli tarkoin määrätty. Osan-

ottajien tuli nimittäin asettaa näytteille nykyisin voimassa olevien tavallisten kotimaisten postimerkkien kokoelma, joko päätyyppi- tai erikoiskokoelmana. Päähuomio kiinnitettiin merkkien järjestelyyn, joten kilpailulla ja näyttelyllä oli koulutuksellinen luonne. Palkintotuomareina toimivat kansliaesimies Harry W. Walli, toimitusjohtaja P. J. Harsi ja luutnantti Pentti Perttula sekä komissaarina ins. B. Zimmermann. Kilpailuun osallistui seitsemän yhdistyksen jäsentä, joista yksi kahdella kokoelmalla. Kolme kokoelmaa palkittiin. Erikoiskokoelmien sarjassa sai ensimmäisen palkinnon B. Zimmermann ja päätyyppikokoelmien sosiaalipäällikkö Ake Launikari sekä toisen palkinnon dipl.ins. P. O. Rundqvist.

Äskettäin pidetyssä yhdistyksen vuosikokouksessa valittiin yhdistyksen siihenastiset virkailijat uudelleen: puheenjohtajaksi dipl.ins. Erik Holm, sihteeriksi valtiotiet.maist. Yngve Sundman ja postimerkkien vaihdon järjestäjäksi dipl.ins. P. O. Rundqvist. Filateliaharrastuksen laajentamista ja koulutustoiminnan tehostamista paikkakunnalla suunnittelemaan valittiin toimikunta, johon tulivat rak.mest. Matti Haikola, virkamies Leif Hansen ja sosiaalipäällikkö Ake Launikari.

Otto Tukiainen.

Akseli Adolf Eira.

Otto Eriksson.

MERKKIPÄIVIÄ.

60-VUOTIAITA.

Saksalan maatalouspuolen etumies Otto Tukiainen 22. 12. 52. Hän on syntynyt Kangaslammilla. V. 1910 hän tuli Halla-yhtiön palvelukseen nippukoneelle, jolla työskenteli 26 kesää. Talvella hän oli työssä Saksalan sahalla, metsässä jakomiehenä ja 14 vuotta työnjohtajana v. 1945 saakka. Sen jälkeen hän on jälleen työskennellyt Saksalassa ollen viimeiset 3 vuotta maatalouspuolen etumiehenä.

Metsäteknikko, piirityönjohtaja Akseli Adolf Eira Karstulan Oinolan Kajuutissa 24. 1. 53. Hän on Lapin poikia, syntynyt Enontekiössä. Heti mieheksi vartutuaan hän alkoi harrastaa metsäalaa harjoitellen eri hoitoalueissa Lapissa. Metsäkoulun hän kävi Rovaniemellä valmistuen v. 1915. Toimittuaan aluksi eri työnantajien palveluksessa Pohjois-Suomessa Eira tuli Kymin Oy:n metsätyönjohtajaksi Viitasaarelle v. 1918. Jo seuraavana vuonna hän siirtyi nykyiseen toimeensa "Kajuutin isännäksi", piirityönjohtajaksi Kivijärven piiriin. Laajat ovat ne yhtiön metsät Kivijärven, Kinnulan, Kannonkosken ja Karstulan pitäjissä, joiden hyväksi Eira on pitkän ja tuloksellisen päivätyönsä suorittanut. Tyydytyksellä hän voi silmäillä työnsä tuloksia, hyvin hoidettuja ja hyvin kasvavia metsiä. Utterana, täsmällisenä ja aina velvollisuudentuntoisena miehenä hän on saavuttanut esimiestensä täyden luottamuksen ja arvonnannon, ja vakaalla, rehdillä ja oikeudenmukaisella esiintymisellään hän on tullut kanssaihmistensä keskuudessa hyvin pidetyksi. Hän on saanut yhtiön hopeisen ansiomerkin.

T. W. S.

Piiriesimies Otto Eriksson Juantehtaalla 1. 3. 53. Hän on syntynyt Lapinjärvellä maanviljelijän poikana. Valmistuttuaan metsäteknikoksi Söderkullan metsäkoulusta v. 1913 hän toimi 20 vuotta Takamaan kartanon metsien hoitajana. Kymin Osakeyhtiön palvelukseen hän tuli v. 1933 Juantehtaan hoitoalueen Hipan piirin piirityönjohtajaksi ja siirtyi sieltä vastaavaan virkaan Syvärin piiriin. 1. 11. 46 lähtien hän on ollut piiriesimiehenä Karjalankosken hoitopiirissä. Piiriesimies Eriksson on täsmällisellä ja tasapuolisella toiminnallaan saavuttanut sekä esimiestensä että alaistensa samoin kuin metsänmyyjienkin täyden luottamuksen. Hänen mieliharrastuksiaan ovat olleet suojeluskunta- ja urheilutoiminta, varsinkin ampuminen, ja ikävuosistaan huolimatta hän vieläkin jättää hiihtoladulla monen nuoremmankin jälkeensä.

50-VUOTIAS.

Metsätyönjohtaja Lauri Kemppainen Karstulassa 20. 3. 53. Hän on syntynyt Karstulassa pienviljelijän poikana. Käytyään kansakoulun hän työskenteli kotitilallaan, kunnes meni Orismalan 2-vuotiseen maanviljelyskouluun. Sen kurssin suorittuaan hän antautui metsämiehen alalle ja otettiin työnjohtajaksi Karstulan piiriin 1. 8. 27, mistä lähtien hän on yhtäjaksoisesti toiminut samassa tehtävässä. Työnsä hän on aina suorittanut hyvin ja antaumuksella saavuttaen esimiestensä luottamuksen. Kymin Oy:n 25-vuotisansiomerkin hän sai viime tammikuussa.

Alkoon kukaan pahoitelko sitä, että hän on alimmaisena pitkässä ketjussa. Hän muodostaa siinä nivelen, ja onhan saman tekevää, onko se ensimmäinen tai viimeinen, sillä sähkökipinä ei voisi mennä ketjun läpi, ellei sitä siinä olisi.

Friedrich Hebbel.

METSÄOSASTO

TYÖTURVALLISUUSPÄIVÄT.

Viime marraskuun lopulla vietettiin Högforsin Tehtaalla työturvallisuuspäiviä, jotka tehtaan johdon myötävaikutuksella järjesti Vakuutusyhtiö Teollisuus-Tapaturma yhtiön tarkastajan insinööri T. Rundbergin huolehtiessa käytännöllisestä puolesta yhteistoiminnassa paikallisen turvallisuushenkilöstön kanssa.

Päivien ohjelmaan sisältyi 26.11. Tehtaan Seuratallossa pidetty runsasohjelmainen iltajuhla, 26.—28.11. samassa paikassa 4 tuntia päivässä avoinna ollut varoituskuvanäyttely ja insinööri T. Rundbergin Teknilliselle Kerholle 27.11. pitämä erittäin mielenkiintoinen ja valaiseva esitelmä aiheesta "Koulutus- ja turvallisuustyö" sekä lisäksi hänen suorittamansa tarkastukset tehtaalla.

ILTAJUHLA.

Seuratallon avaralle juhlasalille antoi erikoisen leimansa ympäri salia seinän vierille asetetut varoituskuvat, jotka muodostivat symbolisen taustan illan monipuoliselle ja hauskalle ohjelmalle.

Työturvallisuudesta kiinnostunutta yleisöä alkoi saapua paikalle jo hyvissä ajoin ennen juhlan alkua, ja varoituskuvanäyttely näytti heti alkuun kiinnostavan saapujia, koskapa suurin osa yleisöstä alustavasti tutustui siihen jo ennen paikoilleen asettumista.

Juhlan alkajaisiksi kajautteli tehtaan torvisoittokunta työnjohtaja Artturi Nygrénin johdolla muutamia kappaleita, minkä jälkeen tehtaan teknillinen johtaja, yli-insinööri E. Alander piti tervehdyspuheen mainiten mm., että nämä työturvallisuuspäivät ovat ohjelman laajuuteen nähden ensimmäiset laatuaan tehtaan työturvallisuustoiminnassa. Puhuja käsitteli sitten työturvallisuustoiminnan tärkeyttä tehtaan tuotannon kannalta katsottuna sekä erikoisesti sen sosiaalista merkitystä työntekijöiden hyvinvointiin vaikuttavana erittäin suuriarvoisena tekijänä, ja korosti niitä suuria kansantaloudellisia tappioita, joita työtapaturmat meidänkin maassamme vuosittain aiheuttavat. Puhujan mielestä oli tärkeätä, että turvallisuustyöhön kiinnitetään mitä suurinta huomiota ja että jokainen omalla paikallaan tekee parhaansa työturvallisuuden edistämiseksi kaikin mahdollisin keinoin. Lopuksi puhuja lausui tehtaan puolesta läsnäolijat tervetulleiksi ja ilmitoi ilonsa siitä, että tehtaan piiriin kuuluvat olivat niin runsaslukuisina saapuneet tähän tilaisuuteen.

Tämän jälkeen seurasi turvallisuustoimikuntien puheenjohtajien tilannekatsaukset. Maisteri E. Karling, insinööri E. Autere ja insinööri N. Öster esittivät kukin toimikuntansa havaintoja ja alueensa ta-

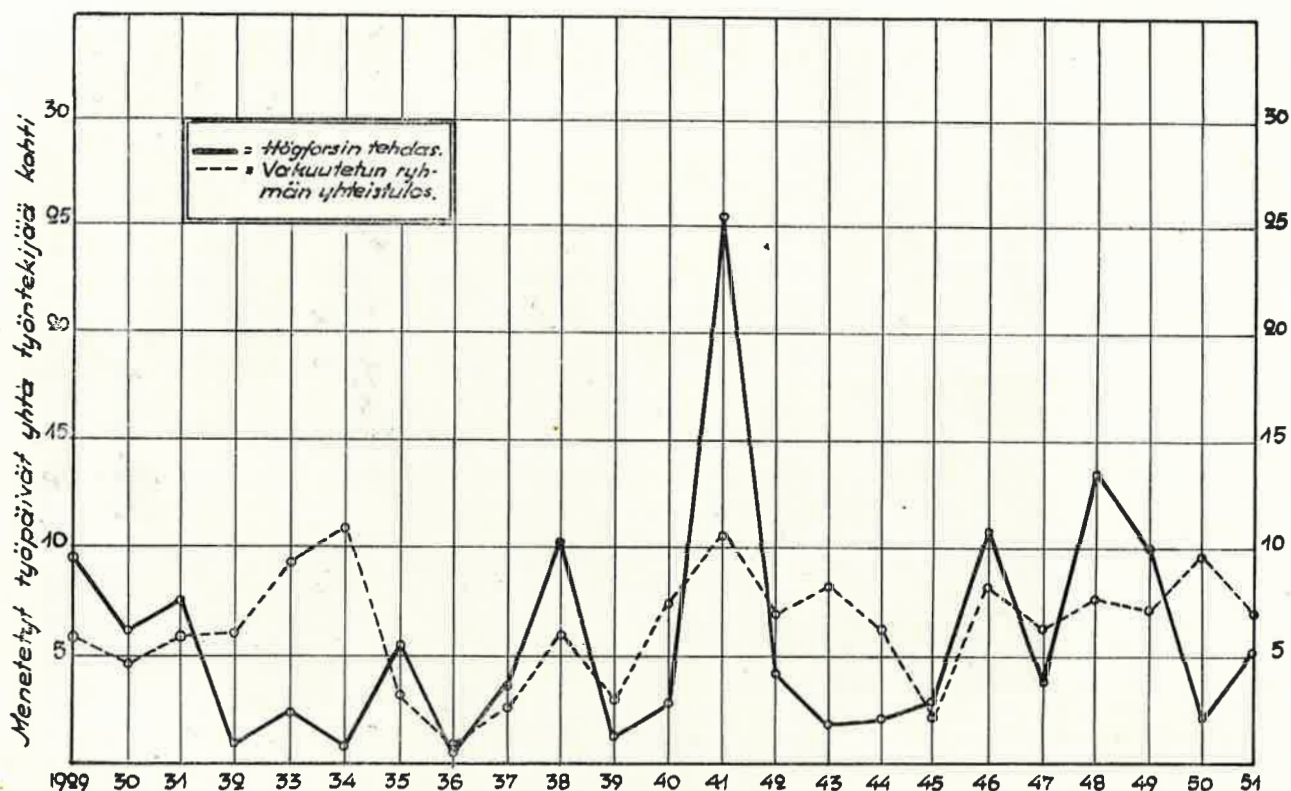
paturmatilastoja, joista ilmeni, että tehtaan tapaturmatilanne on viime vuosina kehittynyt suotuisaan suuntaan.

Maisteri E. Karling esitti Vakuutusyhtiö Teollisuus-Tapaturman tilastojen perusteella laadittujen käyrien valossa Högforsin Tehtaan tapaturmatilastoa verrattuna mainitussa vakuutusyhtiössä vakuutettujen, samaan ryhmään kuuluvien teollisuuslaitosten yhteisiin tilastoihin. Tapaturmien lukumäärää suhteessa vuosityöntekijämäärään esittävästä taulukosta kävi selville, että Högforsin Tehtaan käyrä vuodesta 1929 alkaen suurin piirtein noudatti koko vakuutetun ryhmän keskiarvoa osoittavaa käyrää. Tapaturmien johdosta menetettyjen työpäivien määrää yhtä vuosityöntekijää kohti esittävästä käyrästä, jotka nähdään taulukossa 1, havaittiin Högforsin Tehtaan käyrässä suurimmat epädulliset poikkeamat ryhmän keskiarvoa osoittavaan käyrään verrattuna vuosien 1941 ja 1948 kohdalla, kun taas suurin edullinen poikkeama vuoden 1934 jälkeen havaittiin vuoden 1950 kohdalla. Silloin olikin Högforsin Tehtaan suhteellinen työpäivien menetys ainoastaan 22,4 % vakuutetun ryhmän keskiarvosta. Puhuja selosti vielä rakennusosaston toimikuntaan kuuluvien osastojen eri tapaturmaryhmien keskinäisiä suhteita todeten mm. koneiden osuuden tapaturmien aiheuttajana jäävän aivan minimaaliseksi. Lisäksi hän valaisi taulukossa 2 esitetystä eri osastoryhmien suhteellista työpäivien menetystä osoittavista käyrästä rakennusosaston käyrää todeten sen samoin kuin toistenkin ryhmien käyrien olevan huomattavasti laskusuunnassa. Mutta vaikka näin onkin, niin korjaamisen varaa aina löytyy, ja joka vuosi on pyrittävä entistä parempaan tulokseen.

Insinööri E. Autere kertoi valimo-osastojen turvallisuustoimikunnan näkemyksiä mainiten toimikunnan toiminta-aikana sen pöytäkirjoihin merkitys 67 työturvallisuuden tehostamiseksi tehtyä esitystä, jotka ovat olleet erittäin asiallisia ja joiden ansiosta on varmaan monta tapaturmaa vältetty. Palovammojen lukumäärän puhuja totesi viime vuosina huomattavasti vähentyneen ja niiden aiheuttamien työpäivien menetyksen alentuneen vuodesta 1948 lähtien kolmasosaan. Tätä on pidettävä erittäin merkityksellisenä saavutuksena, sillä ovathan palovammat kaikkein pahimpia tapaturmia ja vaativat parantuakseen huomattavan pitkän sairausajan. Puhuja selosti taulukossa 2 esitettyjä käyriä, joista valimo-osastojen käyrä nähdään kaikkein korkeimmalla, mikä onkin luonnollista, sillä onhan tapaturmavaara valimotyössä muiden osastojen työhön verrattuna huomattavasti suurempi. (Käyrät on tarkoitettu kuvaamaan suhteellisen työpäivien menetyksen kehitystä eri osastoryhmissä sekä niiden välistä kehityksen suhdetta eikä siis ratkaisemaan osastojen välistä paremmuutta.) Vielä kiinnitti puhuja huomiota turvallisuustyön eri muotoihin mainiten teknillisten suojelutöiden lisäksi työpaikan siisteyden ja hyvän

**HÖGFORSIN
TEHDAS**

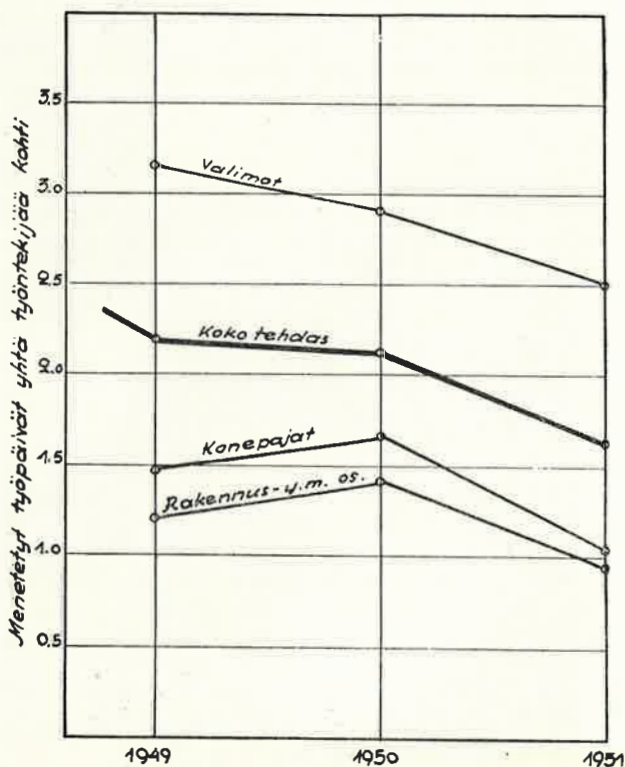

Kuva n:o 1. Teollisuus-Tapaturman ja Högforsin Tehtaan tapaturmatilasto vuosilta 1929—50. Tässä ti-lastossa lasketaan invaliditapaturmat seuraavasti: kuolemantapaus 7.500, 100 %-n invalideettitapaus 7.500, 50 %-n tapaus 3.750, 25 %-n tapaus 1.875 työpäivää jne.

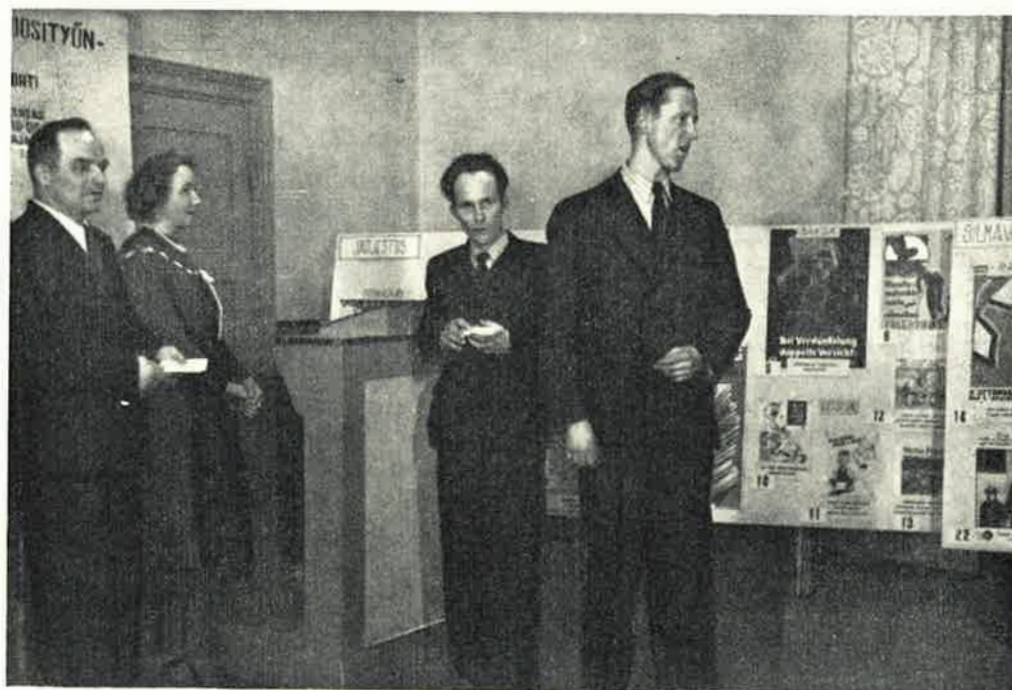
järjestyksen sekä propagandan olevan mitä suuri-merkityksellisimpiä tekijöitä turvallisuustyössä.

Tilannekatsauksen viimeisenä esittäjänä insinööri N. Öster kertoi konepajaosastojen turvallisuustoimi-kunnan toiminnasta mainiten mm., että toimikun-nan käsittelemistä aloitteista koski 67 % teknillisiä suojelutoimenpiteitä, 13 % järjestystä ja 20 % sosiaa-lisia kysymyksiä. Hän yhtyi edellisiin puhujiin tapa-turmatilanteen suotuisaan kehitykseen nähden mai-niten sen koskevan myöskin konepajaosastoja ja se-lostaen samalla taulukossa 2 olevaa konepajaosastoja osoittavaa käyrää. Siitä nähdään, että vuodesta 1949 vuoteen 1950 on havaittavissa vähäistä nousua samoin kuin rakennusosastonkin käyrässä, mutta tämä nousu on ollut niin pientä, ettei se ole valimo-osastojen käy-rän voimakkaan laskusuunnan johdosta sanottavasti vaikuttanut koko tehtaan laskusuunnassa olevaan käyrään. Lopuksi luetteli puhuja, kuten muittenkin toimikuntien puheenjohtajat, toimikuntansa jäsenten nimet todeten samalla toimikuntien kokousten suju-neen moitteettomasti ja hyvässä yhteisymmärrykses-sä, mikä on ilahduttava todistus siitä, että työturval-lisuusasia on kaikille yhteinen ja että toimikuntien jäsenet ovat omaksuneet tämän työn oikealla tavalla omakseen.

Ohjelmassa seurasi sitten mielenkiintoinen ja haus-ka työturvallisuusaiheinen tietokilpailu, jonka insi-nööri T. Rundberg järjesti. Kilpailuun osallistui ylei-sön joukosta 9 vapaaehtoista osanottajaa, joista I palkinnon sai Kustaa Salo kattilaosastolta, II palkin-

Kuva n:o 2. Högforsin Tehtaan eri osastojen tapa-turmatilasto vuosilta 1949—50.

Ylhäällä: Ins. T. Rundberg
(oik.) selostaa tietokilpailun
kysymyksiä.

Vieressä: Yli-ins. E. Alander
(oik.) on jakanut palkinnot
tietokilpailun voittajille.

Varoituskuvanäyttelyn äänes-
tyksen tuloksia selvitellään.

non Kauko Liljegen kattilaosastolta ja III palkinnon Sulo Erola sulattamosta.

Kilpailun päätyttyä seurasi väliaika, jolloin näyttettiin tehtaan tarjoamat maukkaat pullakahvit torvisoitokunnan reippaan musiikin tahdissa.

Väliajan jälkeen insinööri T. Rundberg selosti varoituskuvanäyttelyä mainiten, että kuviin on kiteytetty elävää elämää mahdollisimman tiivistettyyn muotoon ja että ne esittävät asiansa helpommin ja mieleenpainuvammin kuin puhuttu sana tai kirjoitettu teksti ja ovat näin ollen ensiarvoisen tärkeitä tekijöitä turvallisuustyön laajalla saralla. Sitten puhuja kertoi niistä suunnattomista tappioista, joita työtapaturmat sekä taloudellisesti että inhimillisen kärsimyksen muodossa jatkuvasti aiheuttavat. Hän mainitsi maassamme sattuvan vuosittain noin 100.000 työtapaturmaa, joista 400—500 johtaa kuolemaan ja noin 1200 pysyvään invaliditeettiin. Nämä ovat lukuja, jotka antanevat jokaiselle ajattelemisen aihetta.

Lopuksi nähtiin kaksi elokuvaa, "Lapsemme liikenteessä", joka neuvoi, kuinka liikennesääntöjä noudattaen kuljetaan turvallisesti, sekä "Pyörremyrsky", joka oli mielenkiintoinen kuvaus pyörremyrskyn synnystä avaruudessa, sen valtavasta voimasta ja ihmisen toimenpiteistä sen tuhojen vähentämiseksi.

Näin oli illanvietto päättynyt ja kaikki tuntuivat olevan erittäin tyytyväisiä sekä näkemäänsä että kuulemaansa.

VAROITUSKUVANÄYTTELY.

Kuten jo alussa mainittiin, oli varoituskuvanäyttely järjestetty Tehtaan Seuratalolle ja nähtävänä oli erittäin mielenkiintoinen kuvakokoelma, jossa kotimaisten kuvien ohella oli suuri joukko ulkolaisia kuvia ympäri maailmaa. Näyttely sisälsi kaikkiaan 181 varoituskuvaa, jotka eri työaloja käsittävien vaarapomenttien mukaan ryhmitettyinä muodostivat harvinaisen vaikuttavan ja mieliinpainuvan kokonaisuuden. Edustettuina olivat mitä moninaisimmat työalat ja vaaranpaikat, joiden viimeksi mainittujen välttämistä kuin myöskin tapaturmien syistä kukin kuva omalla tavallaan katsojalle kertoi.

Näyttelyssä käyneille tehtaan piiriin kuuluville henkilöille ja heidän perheittensä jäsenille oli varattu tilaisuus äänestää, mikä kuva kunkin mielestä oli paras, ja jaettiin kolmea eniten ääniä saaneita kuvia äänestäneiden kesken arvonnalla perusteella kolme palkintoa. Lisäksi oli lohdutuspalkintona 3 kpl. ns. lounassarjoja, jotka olivat tehtaan omaa valmistetta ja joista kukin käsitti kauniiksi emaljoidun, erittäin käytännöllisen paistinvuoka-patayhdistelmän kansineen. Nämä olivat siit erikoisia, että ne edustivat tehtaan uutta artikkelia, jota ei tässä muodossa ollut vielä markkinoitu. Arvonnassa joutui I palkinto konepajakoululaiselle Leo Leppäselle, II palkinto rva Hilda Aallolle ja III palkinto rouva Rauha Salmiselle. Lohdutuspalkintojen onnellisiksi omistajiksi tulivat pääluottamusmies Aleksi Aalto, konepajakoululainen Ahti Kesäläinen ja valimoasentaja Kauko Ohmanin Heikki-poika.

Tehtaan piiriin kuuluvien lisäksi oli näyttelyn katsomiseen varattu tilaisuus myöskin paikkakunnan

koululaisille. Kansakoulujen ylä- ja jatkoluokat sekä kaikki yhteiskoululaiset, yhteensä noin 400 tyttöä ja poikaa, kävivät opettajiensa johdolla näyttelyssä ja seurasivat myös elokuvaesityksiä. Konepajakoululaiset tutustuivat 100-prosenttisesti näyttelyyn jo iltajuhlan yhteydessä.

Lopuksi voitaneen yhteenvetona todeta, että turvallisuuspäivien vietto oli kaikin puolin erittäin onnistunut ja sai kaikkien mukana olleiden varauksellisesti tunnustuksen. Niin iltajuhlassa olleiden kuin näyttelyssäkin käyneiden mieleen jäi varmasti monta hyvää ajatusta, jotka työpaikoilla, liikenteessä ja kodin piirissä toteutettuina kantavat kaunista satoa.

A. M.

Eniten ääniä saanut varoituskuva.

Kun muutamat ihmiset suorittavat jonkin tehtävän, niin se tapa, jolla he sen tekevät, pyhittää tuon tehtävän ainaiseksi. Se saattaa olla mitä jokapäiväisin asia, mutta kun olemme nähneet heidän sen suorittavan, muuttuu se aivan toiseksi.

Oswald Chambers.

Minusta on ajan oloon tullut hyvä postihevonon — enkä välitä maantiellä haukkuvista rakkikoirista.

Fredrik Suuri.

TOIMELASSA ON TOUHUTTU

Koko viime syksyn oli Toimelassa ahkeraa touhua. Siellä luotiin kankaita ja kudottiin ryijyjä, tyynyjä, mattoja, peitteitä ja liinoja. Morsiamet valmistivat kappioitaan, äidit ja tyttäret somisteita kotiinsa.

Mutta jotain uutta oli vielä luvattu järjestää. Ja niinpä eräänä marraskuisena maanantai-iltana suunnasivat monet askeleensa kohti Toimelaa ja kohta olikin työtupa ääriään myöten täynnä. Voimakas kahvintuoksu oli jo pitkälle tervehtinyt tulijoita. Evilän tati, joka tietää torstaikerholaistensa keholliset vaa-

timukset, oli varautunut paikalle riittävän suuren kahvipannun kanssa, sillä olihan ompelukurssien avajaiset kysymyksessä. Näitä kurssveja on järjestetty jo useamman kerran, mutta kyllä meitä ensikerotalaisia oli silti runsaasti mukana. Jokainen perheenäiti voisi valmistaa omat ja lastensa pukimet vähin kustannuksin, mutta joutuu tuskailemaan taitamattomuuttaan yksinkertaistenkin vaatekappaleiden ompelemisessä, sillä harva äiti kykenee antamaan tyttärelleen hyvän käsityötaidon perinnöksi. Sen vuoksi

Viereisellä sivulla:

Rva Edit Styrman pujottaa loimilankoja kaiteeseen. — Alakuvassa: Toimelan kutomapuolen touhut käynnissä.

Oikealla: Kurssien opettaja neiti Rantanen puvun mittaa ottamassa.

Alhaalla: Ompelukurssien osanottajat kurssien päätöstilaisuudessa. Usealla kurseilla tekemänsä puku yllään.

onkin suuri merkitys sillä, että tällaisia kursseja on alettu tehtaan puolesta järjestää. Ja että perheenemännät ovat niihin tyytyväisiä, sitä todistaa runsas osanotto näihin kursseihin. Vaikka ammattiompe-lijat ja muut taitavimmat karsittiinkin pois, täytyi osanottajat vielä sittenkin järjestää eri vuoroihin. Päätökseksi tulikin, että tullaan aamuin, tullaan päi-
vin, piipahdetaan iltasella, hissun kissun hämärissä, milloin kukin ehtii. Ne, jotka pääsivät koti- tai muil-
ta töiltään, tulivat päivisin, ja ne, jotka päivisin oli-
vat ansiotyössä, sovitettiin iltavuoroon.

Opettajana oli tällä kertaa Uudenmaan kotiteolli-

suusyhdistyksen neuvoja neiti Rantanen. Hän oli tarkka ja vaativainen ja niinpä sitten opittiinkin monta seikkaa, jotka muuten olisivat jääneet huo-
mioimatta. Lisäksi oli vielä tietopuolista opetusta niille, jotka ehtivät sitä sunnuntaina kuuntelemaan. Kurssit kestivät kaksi viikkoa, ja toinen toistaan so-
mempia ja käytännöllisempiä vaatekappaleita val-
mistui. Oli raidallista, ruudullista, kukallista ja kir-
javaa, hameita, puseroita ja pukuja, kuinka kukin oli alunperin suunnitellut. Kyllä meille ensikertalaisille olisi ilman opettajaa kummelluksia tullut, sillä jol-
lakin oli kaksi hihaa samaan käteen, toisella taas ha-

Rva Elsa Ojell valmistamassaan Karkkilan seudun uudessa kansallispuvussa.

meen takaosa edessä, mutta opettajan avulla olivat kaikki osat pian oikeassa järjestyksessä. Lopettajaisiin oli jokainen laittanut aikaansaannoksensa ylleen, ja ohjelmaa suorittaen ja kahvia juoden pidettiin sitten nuo rattoisat päättäjäiset. Olipa valokuvaaja Sarkkikin saanut vihiä näistä naisten touhuista ja tuli kameroineen meidän seuraamme.

Suuret kiitokset vain niille, jotka ovat perheenemäntien tarpeet huomioineet ja nämäkin kurssit meille järjestäneet. Samoin kiitokset neiti Rantaselle, joka aamusta iltaan ystävällisenä ja avuliaana jaksoi meitä neuvoa.

Lyly Lagerkrantz.

*

"Tuttava takaa vuoden saapuvi, se joulukuukin. Kynttilöin ja olkiparmain sitä valppaana varrotaan." — Niin mekin täällä Högforsin Tehtaan piirissä. Joulukuun alkupäivinä me aloimme joulun vastaanottoa valmistella. Ja se alkoi olkitöillä. Oikeastaan me muistimme joulua jo elokuussa ja varasimme sitä varten rukiin olkia ja lisäksi kauran olkia. Viitenä päivänä me ahersimme Toimelassa olkien parissa. Tänä aikana kävi 86 henkilöä tekemässä olkitöitä. Tehtiin pukkeja monta kokoa, olkiseppeleitä oven päälle, tähtiä joulukuuseen, olkiliinoja, himmeleitä, kynttilänjalkoja ja tähkistä kauniita perunahimmeleitä. Tulppaneja varten punottiin olkikoreja. Ja ne olivat kauniita. Kätevimmät tekivät vallan hedelmäkoriiksi kelpaavia.

Voi sitä riemua nuoren väen keskuudessa! Kaikesta näki, että joulukuukin on tulossa. Niin aikuiset kuin lapsetkin puuhailivat suurella innostuksella näinä muutamina päivinä olkitöiden parissa. Ja näin saatiin kauniita ja halpoja joulukoristeita moneen kotiin.

Olkitöihin innostunut.

HARRASTUSHIIHTO.

Tänä talvena päästiin harrastushiihto aloittamaan jo 5.12.52, joten 8.3.53, jolloin kilpailuaika päättyy, tulee kuluneeksi yli kolme kuukautta näissä merkeissä. Luntakin on ollut niin runsaasti, että ensimmäisen kuukauden aikana ehdittiin tehdä jo hieman yli 1.000 majakäyntiä. Mikäli vain hiihtokelejä riittää, saadaan tänä talvena oikea Olympia-vuoden ennätys.

Mainittakoon, että Toivikkeella ja Niemessä on saatavana lämpimiä juomia kaiken reippailun lisäksi.

Osastojen väliset haastehiihdot alkavat myös rullata täyttä päätä.

Matti Myöhäiset, käyttäkää tarkkaan helmi—maaliskuun vaihteen viimeiset harrastushiihtopäivät, sillä Eerikkilä odottaa aurinkoisine lomapäivineen!

Hannu-Pekka ja isä-Olavi Haanpää sekä Arvo Luoto lylyä lykkimässä.

TUOTANTOKOMITEA.

Högforsin Tehtaan tuotantokomitean vaalikokouksessa 16.1.53 valittiin täksi vuodeksi puheenjohtajaksi yli-insinööri E. Alander, varapuheenjohtajaksi ostopäällikkö O. Nordberg, sihteeriksi viilaaja V. Andersson ja varasihteeriksi liesikasaja A. Ekström. Tuotantokomitean kokoonpano on sama kuin viime vuonna. Lisäksi kokouksessa hyväksyttiin vuoden 1952 toimintakertomus ja keskusteltiin valtiovarainministeriön kansantalousosaston laatimasta "Yhteinen taloutemme"-nimisestä taloudellisesta katsauksesta.

21 UUTTA AMMATTIEMISTÄ

VALMISTUI VIIME VUONNA TEHTAAMME KONEPAJAKOULUSTA.

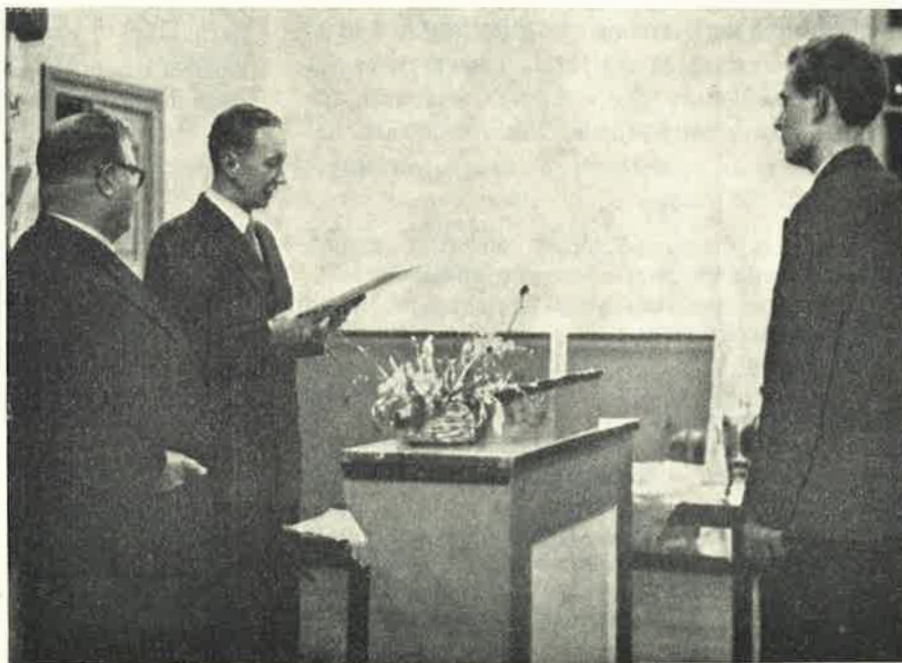
Högforsin Tehtaan Konepajakoulun kymmenes toimintavuosi päättyi 20.12.52, jolloin Tehtaan Seuratalossa pidettiin tavanmukainen päättäjäisjuhla. Sali oli jouluaiheisesti koristettu ja sinne oli sijoitettu koulun nelivuotisen kurssin suorittaneiden oppilaiden sellaiset näytetyöt, jotka mahtuivat ovista sisälle.

Tehtaan torvisoittokunnan esitettyä työnjohtaja A. Nygrenin johdolla alkusoiton piti koulun rehtori ins. T. Nissinen puheen selostaen pääpiirteittäin koulun toimintaa kuluneena lukuvuotena ja toivottaen menestystä koulusta nyt pääseville oppilaille. Kun tehtaan mieskuoro oli kajauttanut muutamia lauluja, seurasi oppilaskunnan puheenjohtajan Eino Hannulan puhe, jossa hän aluksi tulkitsi oppilaskunnan kiitollisuuden siitä, että Högforsin Tehdas on perustanut tällaisen koulun, jossa nuorukaisilla on tilaisuus opetella kunnollinen ammatti. Tämän koulun käyneet ovat saaneet vankan pohjan, jolta on hyvä lähteä pyrkimään elämässä eteenpäin. Valitettavasti emme ole, lausui puhuja sitten, aina käyttäneet tilaisuutta hyväksemme emmekä ottaneet opiksemme opettajiemme antamia hyviä neuvoja ja ohjeita. Poikamaisuudessamme emme ole aina käsittäneet sitä, ettemme käy koulua opettajiemme kiusaksi, vaan omaksi hyödyksemme. Te, hyvät opettajamme, olette kuitenkin suhtautuneet meihin ymmärtäväisesti ja kärsivällisesti, vaikka opetustyönne on varmaankin joskus tuntunut vaikealta eikä ole näyttänyt tuottavan toivottuja tuloksia. Vuosien kuluessa olemme sentään miehistyneet ja oppineet ymmärtämään, että tarvitsemme elämässämme niitä tietoja ja taitoja, joita

koulussamme opetetaan. Neljän vuoden aikana olemme perehtyneet kukin omaan ammattiimme siinä määrin, että meille tässä tilaisuudessa annetaan ammattipätevyyskirja. Kouluun jääviä puhuja kehoitti vaalimaan koulun perinteitä, kehittämään hyviä harrastuksiaan ja esiintymään koulussa ja sen ulkopuolella sillä tavoin, etteivät tahraa koulun mainetta. Kun koulu on jo kahdesti voittanut maan ammattikoulujen urheilumestaruuden, toivoi puhuja tämän urheiluhegemonian edelleenkin jatkuvan. Lopuksi puhuja kiitti tehtaan ylintä johtoa sekä koulun rehtoria ja opettajakuntaa ja toivotti koululle menestystä sen aloittaessa uuden kymmenvuotistaipaleen.

Puheen päätyttyä kuultiin jälleen torvisoittoa ja sen jälkeen koulun johtokunnan puheenjohtaja, yli-insinööri E. Alander jakoi nyt valmistuneille oppilaille päästökirjat, ammattioppilaslautakunnan antamat ammattipätevyyskirjat ja näytetöiden perusteella myönnettyt kunniakirjat sekä stipendit ja pankkitalletuskirjat, joiden yhteinen raha-arvo oli 587,074 mk. Kun todistukset oli jaettu, puhui yli-ins. Alander koulusta pääseville korostaen hyvän ammattitaidon tärkeyttä ja toivoen heidän muistavan sitä paikkaa, missä ovat ammatin itselleen saaneet perinnöksi elämäntaipaleelle. Koulun oppilaat Pentti Harjula, Allan Ståhlberg ja Olavi Repo esittivät laulua terveysisäris Aino Kervisen huolehtiessa pianosäestyksestä. Voimistelunopettaja Aake Sepponen jakoi urheilupalkinnot ja selosti lyhyesti koulun liikuntakasvatustoimintaa kuluneen vuoden aikana. Lopuksi oli ohjelmassa oppilaitten voimisteluesityksiä rekillä.

*Yli-insinööri E. Alander jakamassa rehtori T. Nissisen avustamana IV:n lk:n oppilaille päästötodistukset ja stipendit. Luokan primus Vilho Stenbacka nou-
tamassa todistustaan.*

K. H. Rantanen.

Maria Toivonen.

August Kaukelin.

MERKKIPÄIVIÄ.

70-VUOTIAS.

Tallimies Kalle Henrik Rantanen maatalousosastolta 18.1.53. Hän on syntynyt Somerniemen Palikaisista, missä isä oli kartanon voutina. Isän kuoltua joutui poika rippikoulun käytyään rengiksi, jolloin pääsi sadan markan vuosiansiolle. Palkka kohosi sitten vähitellen iän ja taidon lisääntyessä. Parikymmenvuotiaana hän meni naimisiin ja on äsken viettänyt kultahäitään. V. 1921 Rantanen tuli Högforsin Tehtaan Haapalan tilalle, missä oli 19 vuotta tallimiehenä. Viimeiset 12 vuotta hän on ollut Karkin tilan tallimiehenä, ja tunnetaan hänet erittäin ahkeraksi ja tunnolliseksi työntekijäksi.

50-VUOTIAITA.

Liesikasaaja Aarne Fredrik Ekström liesiosastolta 9.3.53. Hän on syntynyt Karkkilassa ja tullut Högforsin Tehtaan valimoon v. 1918. Välillä hän oli puoli vuotta poissa ja tuli 17.11.1938 liesiosastolle, jossa on siitä lähtien ollut erilaisissa tehtävissä. Järjestötoiminnassa on Ekström ollut innokkaasti mu-

kana. Hän on osastonsa luottamusmies ja kuuluu tehtaamme tuotantokomiteaan. Osuusliike Tuen hallintoneuvostossa ja edustajistossa hän on ollut jäsenenä monet vuodet.

Siivooja Maria Toivonen puhdistamosta 18.3.53. Hän on syntynyt Lempaalassa ja tullut 5.10.49 tehtaamme puhdistamoon, missä edelleenkin työskentelee. Sotien takia hän joutui siirtolaisena ensin Kärkölään vuodeksi ja Nurmijärvelle kahdeksi vuodeksi karjanhoitotöihin. V. 1946 hän tuli Karkkilaan ja on v. 1949 ollut siivoojana tehtaamme puhdistamossa.

Maalari August Adolf Kaukelin 22.3.53. Hän on syntynyt Karkkilassa. V. 1916 hän tuli ensimmäisen kerran Högforsin Tehtaan palvelukseen konepajalle, mistä sen tuhouduttua tulipalossa siirtyi rakennusosastolle maalariksi. Välillä hän oli noin 10 vuotta maalarina eri puolilla Suomea ja tuli v. 1933 uudelleen tehtaamme rakennusosastolle, missä työskentelee edelleenkin. Kaukelin on jo kolmannessa polvessa Högforsin tehtaalainen. Isoisä ja isä hoitelivat aikoinaan tehtaan myllyä. Musiikki ja kalastus ovat olleet vapaa-ajan harrastuksista etualalla.

Ohjelmansuorituksen päätyttyä tarjottiin kaikille juhlassa oleville tehtaan puolesta pullakahvit.

Näytteillä oleviin oppilastöihin tutustui juhlayleisö suurella mielenkiinnolla.

Mainittakoon vielä, että koulun rehtori sai koulusta nyt pääseviltä oppilailta vastaan ottaa arvokkaan hopeisen muistolahjan.

Koulun nelivuotisen kurssin suorittaneina saivat tässä tilaisuudessa päästökirjan seuraavat 21 oppilasta: malliviilaaja Vilho Stenbacka, sorvaaja Mikko Repo, maakaavaaja Eino Hannula, työkalujyrsijä Ahti Kesäläinen, maakaavaaja Raimo Tyynelä, työkaluviilaaja Veli Nurmi, jyrsijä Jukka Hakala, maakaavaaja Jaakko Jääskeläinen, levyseppä-hitsaaja Sulo Hirvonen, mallipuu-seppä Jorma Ojanen, viilaa-

ja-höylääjä Hannu Aarnio, maakaavaaja Aulis Niemi, maakaavaaja Kaarlo Mikkola, levyseppä-hitsaaja Raimo Mikkola, viilaaja-höylääjä Matti Lingman, työkalusorvaaja Urpo Tähkäluoto, emalilaitosmies Väinö Antero Henriksson, levyseppä-hitsaaja Kaino Hamu, sähköasentaja Eero Meri, emalilaitosmies Voitto Juutila ja maakaavaaja Erkki Larila.

*

Yksityisteollisuuden konepajakoulujen välisessä työtaitokilpailussa, joka viime vuonna järjestettiin joulukuun 8 p:nä Helsingin kaupungin poikain ammattikoulussa viilaajan ammattia opiskeleville ja johon osallistui 12 eri koulun I ja II luokan oppilaita, sai Högforsin tehtaan konepajakoulun oppilas Esko Niemelä 3:nneen palkinnon.

Tryggve Christiansen.

Kymin Oy:n ansiomerkki

jaettiin loppiaisena 7:lle Juantehtaan palveluksessa 25 vuotta olleelle.

Jo perinteelliseksi muodostuneen tavan mukaan vietettiin loppiaispäivää Juantehtaalla työn juhlapäivänä. Tällöin jaettiin niille työntekijöille, jotka vuoden 1952 loppuun mennessä tulivat palvelleeksi yhtiötä 25 vuotta, ansiomerkki kunniakirjoineen. Merkkien jako suoritettiin Vieraskodissa pidetyssä juhlatilaisuudessa, johon merkkien saajat oli kutsuttu puolisoineen ja jossa tehtaan johdon lisäksi olivat saapuvilla myös merkkien saajien lähimmät esimiehet.

Ansiomerkkien saajille puhui tehtaan isännöitsijä ins. T. Timgren kiittäen heitä hyvin suoritetusta työstä. Tämän jälkeen hän kassanhoitaja Signe Dahlbergin avustamana jakoi merkit ja kunniakirjat seuraaville 25 vuotta palvelleille: kartonkitehtaan työntekijä Alma Julkusele, viilaaja Veikko Kuosmaselle, lämmittäjä Taavetti Lipposelle, kirvesmies Eino Myöhäselä, silinterimies Otto Partaselle, satamatyöntekijä Matti Torviselle ja viilaaja Erkki Aug. Tuppuraiselle.

Merkkien jaon jälkeen seurasi kahvitarjoilu. Tilaisuus päättyi yhteisesti laulettuun Savolaisen lauluun.

MERKKIPÄIVIÄ.

70-VUOTIAITA.

Insinööri Tryggve Christiansen 19.3.53. Hän on syntynyt Kotkassa. Tultuaan ylioppilaaksi v. 1901 hän opiskeli Saksassa ja valmistui insinööriksi v. 1905 Strelitzin Polyteknillisen opiston koneosastolta.

Pitkän ja ansiokkaan uransa teollisuuden palveluksessa ins. Christiansen aloitti Halla Oy:n sulfaattiselluloosatehtaan päivämestarina ja assistenttina. Sieltä hän siirtyi konepaja-alalle ja toimi mm. Wiipurin Mekaanisen konepajan ja Karhulan konepajan insinöörinä. Karhulasta hän muutti Venäjälle, missä viimeksi toimi erään venäläisen puutavarayhtiön isännöitsijänä vallankumoukseen saakka. Halla Oy:n sahan teknillisenä johtajana hän oli 1919—20 ja Lepäkoski Oy:n isännöitsijänä 1920—23. Oltuaan sitten Oy. Kotkan Sulfaattiselluloosatehtaan toimitusjohtajana hän siirtyi Walkeakoski Oy:n isännöitsijäksi. Tässä toimessa hän oli 1925—27. Oltuaan vielä Sörnäs Ab:n ja Pitkäranta Oy:n toimitusjohtajana hän tuli v. 1941 Kymin Oy:n palvelukseen Kymin korjauspajan teknilliseksi johtajaksi. Täältä hän v. 1946 siirtyi Juantehtaan korjauspajan päälliköksi, jota virkaa edelleenkin hoitaa.

Ins. Christiansen on pitkän toimintansa aikana saanut monipuolisen sekä tuotannollisen että kaupallisen kokemuksen puuteollisuuden eri toiminta-aloilla. Niistä mainittakoon puumassa-, paperi-, selluloosa- ja puutavara-alat. Hänen suurta kokemustaan ovat useat yhtiöt käyttäneet hyväkseen, ja niinpä hän on kuulunut mm. Walkeakoski-, Sörnäs-, Pitkäranta- ja Silica-yhtiöiden sekä Jänisjärven ja Salmin uittoyhdistysten johtokuntiin.

Kassanhoitaja Signe Dahlberg 23.4.53. Hän on syntynyt Juankoskella. Työnsä Juantehtaan palveluksessa hän aloitti 25.4.1915 tehtaan silloisen kau-

STRÖMSDAL

JUANTEHDAS

Signe Dahlberg.

Emil Hölttä.

Lauri Vartiainen.

Artturi Hakkarainen.

pan kassanhoitajana. Kahden vuoden kuluttua hän siirtyi tehtaan konttoriin. Toimittuaan muutaman vuoden varastokirjanpitäjänä hänet v. 1938 nimitettiin tehtaan kassanhoitajaksi, jota tointa edelleenkin hoitaa. Työnsä nti Dahlberg on aina suorittanut erittäin tunnollisesti saaden esimiestensä tunnustuksen siitä. Hän on saanut 25- ja 30-vuotisansiomerkit. Koko Juantehtas, sen työntekijät, virkailijat ja mestarit, tuntee neiti Dahlbergin sydämellisenä, aina iloisena ja ystävällisenä ihmisenä.

60-VUOTIAITA.

Kartonkimestari Emil Hölttä 11.1.53. Hän on syntynyt Mäntyharjussa. Kouluopintonsa päätettyään hänen täytyi isänsä kuoleman takia heti ryhtyä työhön. Oltuaan ensin kesäisin Hallan tehtaan laivoissa hän pääsi v. 1913 työhön Karhulan kartonkitehtaalle. Siellä hän vuosikymmenen aikana perehtyi kartongin valmistukseen. Eteväenä ammattimiehenä hänet v. 1926 valittiin Juantehtaan kartonkikoneen hoitajaksi ja v. 1927 nimitettiin teh-

taan I kartonkimestariksi. Luonteeltaan erittäin miellyttävänä ihmisenä Hölttä on saavuttanut sekä tehtaan johdon että alaistensa täyden luottamuksen.

Työmies Lauri Vartiainen 15.2.53. Hän on syntynyt Kuopiossa, missä hänen isänsä toimi vanhan sotaväen aliupseerina. Kun sotaväki lakkautettiin, siirtyi perhe Iisalmen ja Lastukosken kautta Juantehtaan massatehtaan rakennustöihin. Sen valmistuttua hän toimi sekä valimossa että massatehtaalla. Suurimman osan palvelusajastaan hän on kuitenkin ollut rakennus- ja ulkotyöosastolla. Nykyisin hän toimii sanotun osaston alaisissa puhdistustöissä. Vartiainen on saanut yhtiön 25-vuotisansiomerkin.

Satamatyöntekijä Artturi Hakkarainen 8.3.53. Hän on syntynyt Juankoskella. Tehtaan palvelukseen hän tuli v. 1918 oltuaan sitä ennen maatyömiehenä. Talvikausia lukuunottamatta, jolloin hän työskentelee kartonkitehtaalla ja puuhiomossa, Hakkarainen on lastannut Karjalankoskella maailman markkinoille menevää kartonkia ja puumassaa. Hän on saanut 25-vuotisansiomerkin.

VANHUSTEN JOULUJUHLA.

Maanantaina joulukuun 15 p:nä klo 18.30 otti juhlasuun koristautunut Seuratalo vastaan Juantehtaan vanhukset. Heille oli täksi illaksi tehtaan toimesta järjestetty yhteinen joulujuhla.

Tilaisuuden aloitti Juantehtaan soittokunta jouluaiheisella musiikilla. Sosiaalipäällikkö Mattssonin toivotettua vanhukset ja muut kutsuvieraat tervetulleiksi lauloi Juankosken Mieskvartetti opettaja Sipilän johdolla. Kirkkoherra Pulkkinen puhui joulusta valon ja rauhan juhlanä. Yhteisesti veisatun jouluvirren jälkeen tarjottiin joulupuuro. Joukko tyttöjä esitti lumihiihtale- ja tonttuleikin saaden vilkkaat suosionosoitukset.

Hauskana välipalana leikittiin vanha suomalainen kansanleikki, johon niin nuoret kuin vanhatkin osallistuivat. Tässä leikissä osanottajat vuorotellen yrittivät 5 metrin päästä silmät sidottuna kulkien panna seinällä olevalle suurelle hännättömälle jouluporsalle irtohännän oikeaan paikkaan. Useat osanottajat suunnistivat melko huonosti, jotkut jopa sijoittivat hännän porsaansa kärsään kiinni. Voittajaksi selvisi Poika-Ville Horjander, joka asetti hännän aivan paikalleen. Soittokunnan soittaessa voittajafanfaaria hän sitten nouti sosiaalipäälliköltä palkintonsa, punaisen joulukaramellisukan.

Mieskvartetin esitysten ja yhteislaulun lomassa

Yläkuvasa: Kaksi joulutonttua, jotka autoivat joulupukkia. — Alempana: Vanhusten joulujuhlissa kauniin lumihiihutaletanssin esittänyt tyttöryhmä.

nautittiin kahvit, minkä jälkeen joulupukki ilmestyi virkeine tonttuineen. Jokainen sai pienen lahjapaketin. Joululaulun sävelten vielä korvissa soidessa matkasivat juhlijat sitten kirkkaassa talvi-ilmassa kotiaan kohden. Jokaisen läsnäolleen mieleen jäi varmasti muisto tästä miellyttävästä ja hauskaasta joulujuhlasta.

Ei voi kylliksi panna arvoa aurinkoiselle luonteelle, joka vetää kaikki ihmiset puoleensa eikä loukkaa ketään. Jokainen tahtoo tutustua sellaisen luonteen omaaviin. Helposti he avaavat ovia, jotka vain suurella vaivalla — tai ehkä ei lainkaan — avautuvat ärtyisille ihmisille.

O. Swett-Mården.

Jos jokin on vaikeaa, se tuo voiman tullessaan.

Emil Bock.

Putki ja Koneen tuotantokomitea.

Tuotantokomiteamme toimihenkilöt v. 1953 ovat seuraavat:

Puheenjohtaja isännöitsijä U. Malmberg, varapuheenjohtaja konttoripäällikkö Eino Saarinen, sihteeri viilaaja Akseli Rasi ja varasihteeri viilaaja Arvi Bergman.

70-vuotias.

V. E. Savutie.

Työnjohtaja Väinö Edvard Savutie 18. 3. 53. Hän on syntynyt Orimattilassa, mistä jo 13-vuotiaana tuli Lahteen metallimiehen oppiin. Tällä alalla hän siitä lähtien onkin sitten toiminut ehtien jo samankin työnantajan palveluksessa olla yhtäjaksoisesti 39 vuotta. Putki ja Koneeseen hän tuli 2. 1. 39 työnjohtajaksi, missä toimessa on edelleenkin.

Varsinaisen päivätyönsä ohella työnjohtaja Savutie on monin tavoin osallistunut yhteiskunnalliseen elämäänsä. Hän on ollut kiinteästi mukana työväen järjestötoiminnassa yli 50 vuotta. Kaupungin asioiden hoitoon hän on myös hyvin merkittävällä tavalla osallistunut. Hän on kuulunut kaupunginvaltuustoon parikymmentä vuotta, ollut kaupunginhallituksen jäsenenä ja kuuluu edelleenkin useaan lauta- ja johtokuntaan. Muista harrastuksista mainittakoon raittiusasia, teatteri ja urheilu, joissa hän on aktiivisesti ollut mukana kymmeniä vuosia.

PUTKI JA KONE

Milloin on oikea aika viettää loma?

Suomalaisen mieleen on miltei lähtemättömästi syöpynyt ajatus, että loman on oltava vuoden lämpimimpänä aikana. Se tuntuu meistä niin luonnolliselta, ettemme juuri koskaan puhu vuosilomasta, vaan aina kesälomasta. Tosin vuosilomalakimme määrää, että loma on annettava työnantajan määräämänä aikana toukokuun ja syyskuun 15. päivien välillä. Tämä määräys koskee kuitenkin vain työnantajaa, sillä lakiteksti jatkuu: "Työntekijän suostumuksella voidaan loma — — — antaa muunakin aikana saman kalenterivuoden kuluessa ja myös siirtää annettavaksi seuraavana vuonna ennen huhtikuun 30. päivää". Tämän lainsäännöksen sanamuoto jättää siis meille mahdollisuuden viettää vuosilomamme muutenkin kuin auringonkylpyjen ja uimisen parissa.

Vuosiloman ensisijaisena tarkoituksenaan lie nee saada meidät täyteen tarmoa ja voimaa. Ja ennen kaikkea meille itsellemme tekee hyvää päästä näkemästä aina samoja kasvoja ja kuulemasta samoja ääniä. Jos katsomme asiaa tältä kannalta, niin miksi emme silloin voisi pitää lomaamme yhtä hyvin talvella. Monikaan meistä ei varmaan ole tullut otta-neeksi huomioon talviloman tarjoamia mahdollisuuksia rentoutumista varten tulevien ponnistusten varalle. Eikähän meidän ole pakko ottaa koko lomaamme talvella, sillä, kuten laissa sanotaan, työnantajalla on kuitenkin oikeus, jos työntekijä siihen suostuu, antaa se osa lomasta, joka ylittää yhdeksän työpäivää, erikseen yhdessä tai useammassa erässä.

Emme halua ryhtyä talvilomapropagandistiksi emmekä rupea kehuaan, miten verratonta on laske-tella suksilla auringon kilossa hohtavalla hangella, poissa arkisen elämän kuumeisesta hyörinästä jne. Tahdomme vain huomauttaa, että meillä on mahdollisuus saada lomamme muulloinkin kuin kesällä.

Saadaksemme todellisuuspohjaa käsityksellemme talviloman merkityksestä olemme käyneet haastattelemassa hallalaisia tunturihiihtäjiä. Hei'ä ei ole monta, vain kuusi, mutta sitä innostuneempia he ovat.

Hiihtoharrastus on houkuttellut rva Irja Hurmeen, jonka löydämme kassasta, ladulle heti, kun on sata-nut niin paljon lunta, että voi lylyä lykkiä. Vähä-lumisista talvista huolimatta on kuutena viime talvena kertynyt hiihtokilometrejä kuutisen sataa talvikautta kohti, määrä, joka osaltaan oikeutti "tunturisuden" arvonimen saantiin. Samainen harrastus on houkuttellut rva Hurmeen ottamaan osan kesälomastaan hiihtoaikaan ja suunnistamaan suksineen keväisille hangille, ensimmäisellä lomalla Punkaharjulle, seuraavalla Kolille ja sitten yhä pohjoisemmaksi, ensin Vuokatille ja kolmena viime talvena aina Lappiin saakka. Rva Hurmeen mielestä vastaa viikon loma talvella kahta viikkoa kesällä. Valitettavasti Lapin matka rasittaa jonkin verran rahakukkaroa. Heti kesäloman jälkeen on ryhdytty säästämään talvilomaa varten, ja suksien jouduttua kesäteloille on jo pantava markkoja syrjään kesämatkoja varten. Mutta Lapin hiihto "kannattaa" kaikesta huolimatta! Ei missään tunne itseään niin onnelliseksi kuin valkeitten tunturien maassa. Ja tästä retkestä nauttii jälkeinkin päin sen jättämän yleiskunnon ja unoh-tumattomien muistojen muodossa.

Seuraavilla haastateltavillamme ei ole aivan yhtä monta talvilomaa takanaan, mutta makuun päässeinä he ovat yksimielisiä siitä, että lomasta kannattaa ottaa osa talvella, mikäli se on mahdollista. Neiti Sirkka Niemelällä on kolme ja neiti Mirja Olsenilla kaksi Lapin matkaa tilillään, ja parhaillaan he suunnittelevat seuraavaa hiihtolomaa. Monet varmaan luulevat, että tunturimaastossa tarvitaan sellaisia välineitä, joita ei kuka tahansa pysty hankkimaan, mutta nämä neidit vakuuttivat, että tavallisillakin hiihtotamineilla siellä tulee toimeen. Lapin kuumeen auttamattomasti tartuttua, mikä tapahtuu jo ensimmäisellä kerralla, on kuitenkin syytä tarkistaa hiihtokampeet ja hankkia seuraavalle retkelle teräsreunaiset sukset, jotka ovat Lapissa paremmat kuin etelän maaston mukaan rakennetut kapeat koivusukset. Haastateltavamme eivät muuten olleet "yksityisyritteliäisyyden" kannalla, mitä Lapin matkoihin tulee, vaan suosittelivat tottuneen ohjaajan johtamaa suurempaa joukkoa. Lapin laajat asumattomat seudut houkuttelevat reippaimpia lähtemään pienissä ryh-

Maria West.

Vihtori Tiihonen.

Uno Bruce.

Kerttu Peltonen.

MERKKIPÄIVIÄ.

80-VUOTIAS.

Eläkeläinen Maria West 22.3.53. Hän on syntynyt Vaasassa ja tullut yhtiön palvelukseen v. 1909 toimien siivoojana. V. 1935 hän siirtyi vahdiksi ja jäi eläkkeelle 15.10.42.

75-VUOTIAS.

Eläkeläinen Vihtori Tiihonen 8.3.53. Hän on syntynyt Kangasniemellä. V. 1922 hän tuli yhtiöön hevosmieheksi siirtyen eläkkeelle 1.7.1952.

70-VUOTIAITA.

Eläkeläinen Emil Vainio 9.3.53. Hän on syntynyt Kymissä ja tullut v. 1926 yhtiön palvelukseen lautatarhalle korjausmieheksi. Eläkkeelle hän siirtyi 29.6.1946.

Eläkeläinen Uno Bruce 31.3.53. Hän on syntynyt Kymissä. Yhtiön palvelukseen hän tuli Jumalnimien 1897 siirtyen Hallan sahalle v. 1932. Palveltuaan yli 50 vuotta hän jäi eläkkeelle 15.5.52.

50-VUOTIAITA.

Liimaaja Kerttu Peltonen 20.3.53. Hän on syntynyt Kymissä. V. 1948 hän tuli yhtiön palvelukseen puusepäntehtaalle, missä edelleenkin työskentelee.

Taaplaaja Juho Kyllönen 30.3.53. Hän on syntynyt Kymissä ja tuli v. 1937 yhtiön palvelukseen ulkotyöosastolle siirtyen v. 1942 lautatarhalle, missä edelleenkin työskentelee.

Juho Kyllönen.

missä taittamaan pitkiäkin erämaantaipaleita, mutta nämä retket kysyvät hyvää yleiskuntoa sekä kairojen tuntemukseen perehtynyttä opasta.

Käväisemme vielä tiedustelemassa miehistenkin hiihdonharrastajien mielialoja. Eelis Heijarin tapaamme omassa valtakunnassaan varastolla. Lapin Yllästunturi on valloittanut hänetkin ja sinne palaa mieli tänäkin talvena. Varusteista pitää hra Heijari raskaampia ja leveämpiä suksia aloittelijoille parhaina. Totunut hiihtäjä selviää tunturimaastossa tavallisilla kilpasuksillakin, mutta ensikertalainen voi turvallisemmalla mielellä katsoa tunturin laelta kurun pohjaan, jos on teräsureuna iskeä tunturin jäiseen kuppeeseen. Lapin matka kevensi huoltotiliä 12.000 markalla, mikä summa peitti kaikki menot. Mielellään sen siitä ihanuudesta maksaa.

Lappi lumoo kävijänsä. Sen näkee jo siitä haikeudesta, joka ensimmäisinä työpäivinä kuvastuu sieltä palanneiden kasvoilta. Mutta Lappi ei ole ainoa talvilomalaisten paratiisi. Etelämmästäkin löytyy erinomaisia hiihtomaastoja. Käyttäkää hyväksenne niitä ja viettäkää osa vuosilomastanne keväthangilla!

Lehtemme seuraava numero

ilmestyy kahden kuukauden kuluttua eli huhtikuun 20 p:nä. Siihen numeroon tarkoitetut kirjoitukset ja kuvat pyydetään lähettämään maaliskuun 15 päivään mennessä.

Toimitus.

Mitä kukkia pohjoiselle ikkunalle?

Pimeinä talvikuukausina panemme suuren arvon kaikelle vihreälle ja olemme iloisia jokaisesta elävästä lehdestä ja oksasta, joka antaa eloa muuten niin elottomalle vuodenajalle. Harkinnalla ja pienellä huolenpidolla voimme muuttaa ikkunalautamme viheriöitseväksi keitaaksi, vaikka meillä olisi vain poh-

joiseen suuntautuva ikkuna käytettävänämme. Kaikki kasvit eivät ole yhtä vaativaisia valoon nähden ja niitä meidän on koottava valottomalle ikkunallemme. On aivan turhaa kokeilla kasveilla, joiden elinehtoja emme pysty täyttämään. Tunnuslauseenamme olkoon: joka kasvi oikealle paikalle. Jos tätä noudattamme, ei meidän tarvitse kokea niin paljon pettymyksiä kuin mitä osaksemme tulee kokeillessamme meille vieraiden kasvien kanssa.

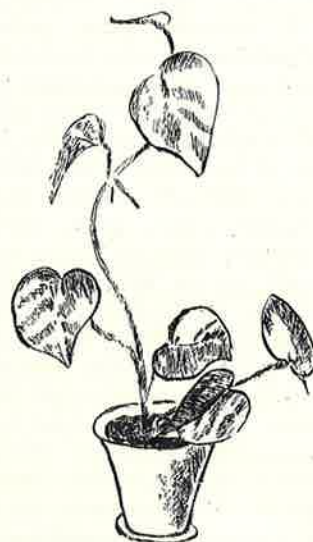
Erilaisten sanajalkojen runsas vehreys on meille kaikille tuttu. Suurempien sanajalkojen väliin voimme panna esim. muutamia koralliliekoruukkuja (*Selaginella denticulata*), jotka viihtyvät hyvin ikkunallemme muodostaen kauniin vihreän kasvialustan, kunhan vain muistamme antaa niille tarpeeksi vettä ja suojellemme niitä vedolta. Pelkästään sanajaloista

ja korallilieoista saamme hauskan vihreän nurkakuksen itsellemme, mutta ehkä silmämme kaipaa enemmän vaihtelua, mitä lehtien väri vivahteisiin ja muotoihin tulee. Tällöin voimme antaa jäykkälehtisten kasvien vaihdella pehmeiden ja tuuheiden lehdistöjen kanssa. Esim. tuttu miekkakasvi (*Sansevieria*), joita tapaamme sekä pitkittäis- että poikittaisjuovaisina, tai joku muotiin tullut fiikslaji näyttää hauskalta Tolmiean tai tutun Aaronin parran (*Saxifraga sarmentosa*) rinnalla. Tolmiean, joka on 15—20 sm korkea — lehdet sydämenmuotoiset, piikkiset ja karvan peittämät —, voimme sijoittaa kesäksi ulos puutarhaamme.

Niilinpalmu, *Cyperus*, on kasvi, jonka koristeellisuudessaan kannattaisi tulla yleisemmin tunnetuksi. On vahinko, että sitä niin vähän viljellään. Niilinpalmu viihtyy hyvin ruukussa, mutta jotta voisimme pitää sen kosteuden tasaisena, panemme ruukun melko syvään vatiin, jonka pidämme aina täynnä vettä. Kosteutta rakastavana kasvina voimme sijoittaa Niilinpalmun vaikka akvaarioon kasvamaan.

Peperomian eri laadut ovat tulleet viime vuosina yhä tunnetummiksi ja pidetyimmiksi. Nämä viihtyvät hyvin pohjoisella ikkunallamme, kuten myös mehikasvit, Aloe, ja tämän läheinen sukulainen *Gasteria*. Ikkunavihreytemme kehykseksi voimme panna tähtimuratin, joka kirkkaanvihreillä lehdillään piristää pimeää nurkkaamme enemmän kuin tavallinen muratti. Voimakkaasti kasvava *Cissus*, joka on useimmille tuttu, viihtyy myös hyvin tällä ikkunalla. Vielä on mainittava kultaköynnös, *Scindapsus*, joita voimme istuttaa useampia samaan ruukkuun, koska se harvemmin haaraantuu. Kultaköynnöstä voimme joko käyttää riippukasvina tai tukea sitä kasvamaan ylöspäin.

Edellä olemme luetelleet muutamia varjopaikan kasveja, joiden avulla saamme pohjoisen ikkunamme kukoistamaan. Useimpia lajeja on saatavana puutarhureilta tai ehkä naapureiltamme, ja näin ollen ei ole enää mitään syytä jättää varjoisaa ikkunaa tyhjäksi ja kylmän näköiseksi.

Ylhäällä Niilinpalmu,
vasemmalla saniainen
ja oikealla kultaköynnös.

KOTI JA PUUTARHA

muodostavat yhden kokonaisuuden.

Oma talo kukoistavan puutarhan ympäröimänä — siinä varmaan monen tulevaisuudenhaave. Usein käy kuitenkin seuraavasti: Tontti on jo maksettu, talokin rakennettu muutamia vuosia sitten, mutta missä on puutarha. Ehkä siellä on muutama omenapuu perunamaan keskellä, mutta nämä eivät vielä riitä luomaan minkäänlaista puutarhaa. Varmaa kuitenkin on, että jokaisella pienenkin maapalan omistajalla on mahdollisuus saada viehättävä puutarha itsensä ja muiden iloksi.

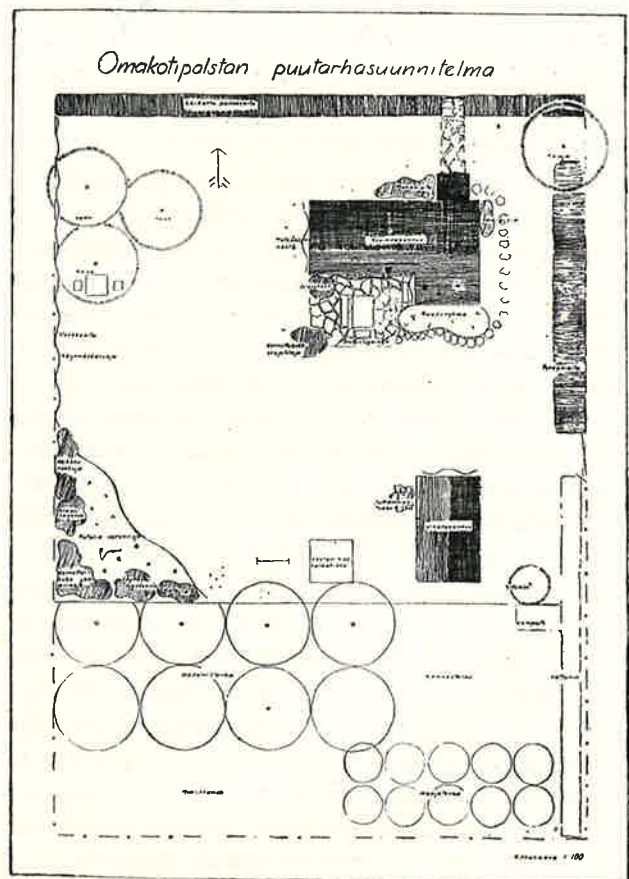
Mitkä ovat kukoistavan puutarhan salaisuudet? Yksi tärkeimmistä on sen suunnittelu. Vanha sananlasku sanoo: ”Hyvin suunniteltu on puoleksi tehty”. Sen vuoksi on välttämätöntä hankkia suunnitelma ennen puutarhan perustamistöihin ryhtymistä. Puutarhan perustajan on oltava selvillä nykyisen puutar-

hasuunnittelun yleisistä näkökohdista, sillä silloin hän paremmin osaa ilmaista omat toivomuksensa suunnitelman suhteen.

Nykyajan suunnittelu ei ole kaavoihin sidottu, vaan suunnitelma tahdotaan tehdä kunkin paikan olosuhteiden mukaan. Puutarha auttaa kotia liittymään sitä ympäröivään luontoon. Siksi on hellävaroen käsiteltävä paikalla olevaa kasvillisuutta, jotta liittäminen olisi mahdollisimman huomaamatonta. Siellä saattaa olla valkorunkoinen koivu, sopiva lintujen laulupuuksi, punamarjainen pihlaja tai kaunismuotoinen kuusi, jotka kaikki liitämme ilolla tulevan puutarhan kasvistoon. On tarkasti harkittava, mitkä puut kaadetaan, mitkä jätetään. Paljaaksi hakattu metsätontti on ikävän ja kolkon näköinen.

Puutarha on osa ympäröivästä luonnosta, mutta se

Vieressä omakotipuutarhasuunnitelma, jossa on noudatettu kirjoituksessa mainittuja suunnitteluperusteita. Suojatun pihan tuntu on saatu pensasaidalla, vihannestarhan kohdalla olevalla vatturivillä ja verkkoaidalla, joka on mainio tausta köynnöskasveille. Nurmikko on säilytetty eheänä ja laajana kokonaisuutena sijoittamalla koristepensaat omaan ryhmäänsä. Työskentelyn helpottamisen kannalta on edullista, että hyötykasvit ovat yhdessä lohkossa. Oleskelupaikka on rakennuksen eteläseinustalla, josta on hyvä näköala nurkkauksen kukkaryhmään ja lasten leikkipaikalle. Oleskelukulmauksessa on lisäksi pensas liian kuumia kesäpäiviä varten. Tiet on korvattu laattakivillä, joita on riittänyt myös oleskeluryhmän pohjaksi.

on siitä eroitettu ja aidattu. Nykyinen elämäntahti on kiireinen ja voimia kuluttava. Päivän työn jälkeen jokainen haluaa levätä ja rentoutua omassa perhepiirissään. Meluvat äänet, häiritsevät ja uteliaat katseet, maantien pöly on suljettava pois puutarhasta pensailta, puilla tai aidalla.

Luonnosta eroitettu osa pyritään luomaan niin viihtyisäksi kuin mahdollista. Koti ja puutarha muodostavat yhden kokonaisuuden. Puutarha on kodin laajennus, kesäinen huone, jonka tärkeän osan muodostaa pihanurmikko. Se on kesähuoneemme lattia. Yhtenäinen, laaja nurmipinta tekee rauhallisen vaikutuksen. Pienessäkin puutarhassa on siihen pyrittävä mahdollisuuksien mukaan. Yhtenäinen nurmikenttä on sekä hyödyksi että huviksi. Sinne sijoitetaan penkki perheenäidin työskentelyä varten, voimisteluvälineet ja hiekkalaatikko lapsille, oleskelu- ja ruokailuryhmät sekä vaatteiden kuivaus- ja tuuletustelineet. Sen tasaisella nurmipinnalla puiden varjot hauskaasti auringossa vaihtelevat.

Yleensä puutarha on tehtävä käytännölliseksi, kodin jokapäiväistä elämää palvelevaksi. Rakennuksesta toiseen täytyy yhteys olla suora ja mutkaton jalkavaivojen säästämiseksi. Käytännöllisyyttä silmälläpitäen sekä myös puutarhan yhtenäisen vaikutelman saavuttamiseksi istutamme erilaiset kasvit omiin lohkoihinsa. Niinpä esim. eroitamme vihannes-, marja- ja hedelmätarhat.

Liittämällä puutarhan yksinkertaiseen perusrunkoon kasvillisuuden pyrimme antamaan sille lopullisen leiman. Kasvit tuovat yllätyksiä ja vaihtelua.

Puiden avulla saamme puutarhalle kolmannenkin ulottuvaisuuden. Ne kestävät vuosisatoja, joten ne eivät saa olla muodin määrittäjiä merkittävyyksiä. Kukista ja koristepensaista valitsemme lajinsa valiot. Pensaat istutetaan kookkaiksi ryhmiksi yhtenäisen pihanurmen säilyttämiseksi. Yksi ja suuri kukkaryhmä on aina tyylikkäämpi kuin useat pienikokoiset sinne tänne siroteltuina. Suuressa ryhmässä on tilaa sekä yksi- että monivuotisille kukkasille kuin myös pienikasvuisille pensaille. Köynnöskasveilla on oma merkityksensä rakennuksien puutteellisuuksien kätkeyjänä ja kukkivien seinäpintojen muodostajana.

Puutarhan suunnittelu ei ole kuitenkaan tärkein kukoistavan puutarhan salaisuuksista. Tärkeintä on, millä innolla ja harrastuksella paneudumme oman puutarhamme perustamiseen ja kunnossapitoon. Työsiellä ei ole tuloksia tuottamatta. Viihtyisä puutarha kiinnittää lapset kotiin. Kauneuden kaipuamme saa tyydytystä kukkien väreistä ja kasvien sopusuhtaisista muodoista. Ja syksyn satoa aittoihin korjattaessa tunnemme todellista työn tuottamaa siunausta.

HUUMORIA.

Kieltolain aikoihin oli Helsingissä joitakin yökerhoja, joita kirjailijat ja taiteilijat toisinaan käyttivät kosteikkoinaan. Niinpä erääseen sellaiseen saapui pitämään ratsiaa Keppari, tunnettu helsinkiläinen poliisi- ja urheilumies, jonka tiedot taiteen maailmasta olivat puutteelliset. Kun hän parhaillaan oli sisällä yökerholaisia kovistelemassa, soi ovikello. Vahtimestari yritti mennä avaamaan, mutta Keppari ehätti ennen työntäen ovimikon syrjään.

Ovenraossa näkyi sisäänpyrkijöiden hämmästyneitä ja pettyneitä kasvoja, sillä he eivät saattaneet kuvitellakaan, että vahtimestari oli saanut uuden univormun.

— Kuka te olette? kysyi Keppari eräältä sisällepyrkijältä.

— Olen runoilija Uuno Kailas.

— Runoilija? Ei Suomessa ole muita runoilijoita kuin Ruoneperi, tiuskaisi Keppari ja läimäytti oven kiinni.

Eräältä tukkukauppiaalta kysyttiin kerran:

— Mikä on mielipiteenne maamme suurista runoilijoista?

Hetken mietittyään hän vastasi:

— Kaikkihan me eräänä elämämme kautena olemme kirjoittelleet runoja, mutta pian lakkasimme, koska kirjoittelu alkoi tuntua meistä lapselliselta ja meillä oli muutakin, tärkeämpää tehtävää. Eräät eivät kuitenkaan ole malttaneet lopettaa, vaan jatkavat yhä vain, alituisesti, ja heitä sitten sanotaan maamme suuriksi runoilijoiksi.

Kerran kesällä Eino Leino istuskeli Kappelissa erään huomattavan musiikkimiehen seurassa. Tämä oli hyvin synkkä Suomen näytelmäkirjallisuuteen nähden ja lopulta lupasi itse kirjoittaa näytelmän. Leino virkkää:

— Jos sinä seipität näytelmän, kyllä minä poika sen sävellän!

Erääseen pappilaan tuli kerran nuoripari asialle. Ylkämies tiedusteli, paljonko vihkiminen maksaa. Rovasti vastasi:

— Olen tavallisesti ottanut parikymmentä markkaa.

— Eikö tuota saisi velaksi? kysyi sulhanen.

Rovasti katsoo vähän ihmeissään morsianta ja vastaa epäsuorasti:

— Eiköhän sitä olisi ollut käteiselläkin ottajia...

Pappi oli juuri pitänyt jäähyväissaarnansa seurakunnalle, josta hänellä oli ollut paljon harmia.

— Kuinka ihana saarna! huudahti muuan seurakuntalaisista, — ja kuinka sopiva jäähyväissaarnaksi.

— Kuinka niin? ihmetteli toinen.

— Voiko löytää parempaa tekstiä kuin "Minun isäni kodissa on monta asuinsijaa... minä menen valmistamaan teille sijaa." Voitteko muuten sanoa, missä on hänen uusi toimipaikkansa.

Toinen hymyili happamesti ja virkkoi:

— Hänestä tulee vankilansaarnaaja.

TOIMITUKSEN TUOLILTA.

Jokin aika sitten olimme mukana juhlassa, joka toi mieleen Kalevalan Sammon ja tulen synnyn loitsimisen — tuollaisen maagillisen tunnelman, minkä luulisi olevan kaukana asiallisesta tehdasympäristöstä. Eikä tuollaisen ilmapiirin syntymiseen tarvittu mitään runoratsua, se tuli itsestään.

Vietettiin Voikan kattilahuoneen uuden kattilan vihkimisjuhlaa. Saimme yllemme suojapuvun ja meitä kehoitettiin ryömimään pienestä aukosta sisään kattilaan. Harvoin sitä juhlaan mennään sellaisesta neulansilmästä. Punnerrettuamme itsemme jonkinlaisen putkiston päälle, joka selvisi meille myöhemmin jäähdytysarinaksi, revähtivät silmämme selälleen. Alamme avautui hornan tuutti, joka oli ahdettu ihmisiä täyteen. Tuli mieleen Danten ja eräitten muitten kuvaukset siitä yhdestä paikasta, jota meidän pitäisi välttää, mutta joka väkisinkin pyrkii vetämään meitä puoleensa. Hetken katseltuamme tajusimme, että lieskat puuttuivat, eikä näkynyt merkkiä hammasten kiristyksestäkään. Liekö ollut pieni tauko. Joka tapauksessa uskalsimme alas toisten joukkoon. Ahdasta oli, mutta saimme sentään toisen jalan maahan.

Ja kutsun mukaisesti pidot olivat käynnissä. Linja-automaisesta puristuksesta huolimatta ystävällinen emäntä, ainoa nainen, joka oli joutunut tähän tuuttiin, puikkelehti miesten keskellä ja tarjosi meille kahvia sekä herkullisia leivonnaisia. Oli voileipiä ja pilsneriäkin. Ei siis ollut eväissä moittimista. Haalareihin pukeutuneiden miesten kasvoilta kuvastui tyytyväisyys. Insinööri Zimmermannin jyrä hahmo kohottautui jonkin korokkeen päälle, ja hän piti pienen puheen. Sanoi, että oli juhlapäivä. Kattila oli saatu valmiiksi ja pian pannaan tulet alle. Hän kiitti rakentajia, suomalaisia, saksalaisia ja amerikkalaisia. Insinööri Högnäs, jolle kattilan valmistuminen näytti myös olevan sydämen asia, nousi vuorostaan samalle korokkeelle ja kertoi eräästä vastaavanlaisesta juhlasta, jossa Windsorin herttua oli ollut mukana. Kaikki oli sujunut nuottien mukaan niin kuin täälläkin. Herttua oli kiittänyt, mutta esittänyt lopuksi yhden kysymyksen: "Eräästä asiasta en ole varma, onko kattila käynnissä vai ei?"

Me olimme naapureiltamme jo kysellyt yhtä ja toista, jotta emme olisi Windsorin herttuan tavoin paljastaneet tyhmyyttämme. Saimme tietää, että olimme tuhkasuppilossa. Muutaman metrin korkeudessa päällämme oleva putkisto oli arina ja sen yläpuolella sitten varsinainen kattila. Se ulottui korkeuksiin saakka. Kattilaa se ei meidän mielestämme muistuttanut ollenkaan, olipahan jonkinlainen putkirakennelma. Mutta meille kerrottiin, että tämä on tekniikan viime sana höyrykattila-alalla, ja se riittikin selitykseksi.

Mutta ei tästä juhlasta puuttunut sitä hornan tuutin tärkeintä elementtiäkään. Kun vieraat olivat kiivenneet ylös ja ryömineet onnellisesti reiästä ulos, sytytettiin juhlapaikan "kalustosta" lattialle tavallinen kokko. Siitä se sitten alkoi tämän kattilan "ikui-

nen tuli". Siksi sitä voidaan kyllä sanoa, sillä eihän se vaimene kuin joskus korjausten ja puhdistusten ajaksi.

Tällä tulella on kuitenkin toinen tarkoitus kuin sen yhden paikan kärventävillä liekeillä. Kattilan kehittäjä valtava höyrymäärä menee tehtaan palvelukseen. Vesivoiman ja sähköön ohella se pitää huolta siitä, että koneet pyörivät ja jauhavat Sammon tavoin massaa, selluloosaa ja paperia ja tietysti myös välttämätöntä rahaa meidän ihmisten tarpeiksi.

*

Juhlat eivät päättyneet tähän. Suppilojuhla oli vain pääjuhlan esinäytös. Pian hiljeni kiireinen työn touhu kattilan ympäriltä ja kaikki kattilan rakentajat kokoontuivat viihtyisään keskusruokalaan. Siellä pitkien pitopöytien ääressä vasta suoritettiin kattilan viralliset vihkiäiset.

Väkeä oli paljon: rakennusmiehiä, viilareita, hitsareita, sähkömiehiä, kaikenlaisia asentajia, piirtäjiä, kattilahuoneen omia miehiä ja ties keitä kaikkia. Ei ole syrjäisellä selvää käsitystä, millaisen vaivannäön ja yhteistyön tulos tuollainen kattila on. Siis jälleen toteamus: Tarvitsemme toinen toistamme ja kukin on tärkeä omassa tehtävässään. Sen tähden meidän ajatustapamme ja suhtautumisemme kanssaihmiisiin niin työpaikoilla kuin yhteiskunnassa tulisi mukautua tähän tosiasiaan.

*

Olemme olleet monissa tällaisissa työnjuhlissa, harjannostajaisissa, vihkimisjuhlissa ja muissa samantapaisissa. Tehdassali tai työmaaruokala on järjestetty juhlapaikaksi, jonne on katettu pitkät pitopöydät. Miehet ja naiset tulevat suoraan päiväurakkansa äärestä työkampeissaan. Naiset valtaavat oman pöytänsä ja miehet istuvat omiin ryhmiinsä. On siis naisten puoli ja miesten puoli kuin entiseen aikaan kirkossa. Pian leijailee juhlapaikalla paksu tupakansavu ja puheensorina vahvenee. Käydään käsiksi voileipiin ja pilsneriin. Ne maistuvatkin, koska aamiaisesta on jo kulunut muutama tunti. Päälle juodaan makoisat kahvit. Pari lyhyttä puhetta kuuluu asiaan. Kiitetään puolin ja toisin ja todetaan, että tärkeä vaihe uuden rakentamisessa on jälleen saavutettu. Juhlan puitteet ovat siten yksinkertaiset ja seremoniat lyhyet.

Mutta ei tässä kaikki. Parasta meistä on juhlan tunnelma. Ei tarvita mitään juhlaan "telläytymistä", kauluksia, kravatin kaulaan kietaisemistä ja pyhäleningin päälle vetämistä. Arki ja juhla antavat suoraan toisilleen kättä, sulautuvat yhdeksi samaksi asiaksi. Tällaisessa työpaikan ja työsaavutuksen juhlassa on sitä samaa tunnelmaa kuin elopellon kampiaisissa. Keltainen ruislaiho on leikattu ja viimeinen kuhilas pystytetty ja koristettu. Hikisen ponnistuksen jälkeen istahdetaan ojan pientareelle ja emäntä levittää siihen viereen valkoiselle liinalle lämpimäisensä, sahtinsa ja kahvinsa. Siinä työnsaavutuksen ääressä todetaan tyytyväisin mielin, että työ tehty on.

T u o m o .

